

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ
KATEDRA SPRÁVNÍHO PRÁVA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Přestupky proti občanskému soužití a majetku

Vypracovala: Magdaléna Marešová

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Martin Kopecký, CSc.

Plzeň, 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny byly řádně citovány.

V Plzni dne 12. 3. 2020.

.....

Magdaléna Marešová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce doc. JUDr. Martinu Kopeckému, CSc. za odborné vedení práce, cenné rady a připomínky, doporučení materiálních podkladů a věnovaný čas.

OBSAH

ÚVOD.....	1
1 PŘESTUPEK.....	4
1.1 Prameny právní úpravy	4
1.1.1 Rekodifikace přestupkového práva	6
1.2 Pojem přestupku	7
1.2.1 Přestupek jako správní delikt.....	7
1.2.2 Pojem přestupku dle platné právní úpravy	9
1.2.3 Pojem přestupku před rekodifikací.....	15
1.3 Odpovědnost za přestupek	16
1.3.1 Odpovědnost fyzické osoby	17
1.3.2 Odpovědnost právnické osoby	21
1.3.3 Odpovědnost fyzické podnikající osoby	22
1.4 Pokus přestupku, pokračování v přestupku	23
1.4.1 Pokus přestupku.....	23
1.4.2 Pokračování v přestupku	24
2 PŘESTUPEK A TRESTNÝ ČIN	25
2.1 Pojem trestného činu.....	26
2.2 Pojem přestupku a trestného činu ve vzájemném poměru.....	29
3 PŘESTUPKY PROTI OBČANSKÉMU SOUŽITÍ	32
3.1 Úvod do přestupků proti občanskému soužití.....	32
3.1.1 Pojem občanské soužití	34
3.2 Ublížení na cti	35
3.3 Ublížení na zdraví.....	39
3.4 Úmyslné narušení občanského soužití.....	42
3.4.1 Vyhrožování újmou na zdraví.	42
3.4.2 Nepravdivé obvinění z přestupku	43
3.4.3 Schválnost.....	44
3.4.4 Jiné hrubé jednání	45
3.5 Omezení či znemožnění výkonu práv příslušníka národnostní menšiny.....	46
3.6 Způsobení újmy jinému ze zvláštní pohnutky	48
4 PŘESTUPKY PROTI MAJETKU	49
4.1 Úvod do přestupků proti majetku	49
4.2 Způsobení škody na cizím majetku	51
4.2.1 Krádež.....	52
4.2.2 Zpronevěra.....	53

4.2.3	Podvod.....	55
4.2.4	Zničení nebo poškození věci	56
4.3	Neoprávněné užívání cizího majetku.....	57
4.4	Přisvojení si cizí věci nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby	59
4.5	Ukrytí, užití či převedení věci.....	61
	ZÁVĚR.....	64
	RESUMÉ.....	68

SEZNAM ZKRATEK

Právní předpisy

EÚLP	Evropská úmluva o ochraně lidských práv
Listina základních práv a svobod	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
přestupkový zákon	zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
silniční zákon	zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů
trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
zákon o některých přestupcích	zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
zákon o odpovědnosti právnických osob	zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
zákon o právech národnostních menšin	zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů
zákon o přestupcích	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
změnový zákon	zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích

Ostatní

č. j.

číslo jednací

ESLP

Evropský soud pro lidská práva

sp. zn.

spisová značka

ÚVOD

Přestupky proti občanskému soužití a majetku tvoří skupinu přestupků hojně se v rozhodovací praxi správních orgánů vyskytující. Skutečnost, že uvedené přestupky řeší správní orgány jako jedny z nejčastějších, přičemž prvenství v četnosti páchání patří nepochybně přestupkům dopravním, jsem měla možnost vypořádat při svém působení na přestupkovém oddělení městského úřadu, kde jsem absolvovala zhruba roční praxi. Ačkoliv náplní mé práce nebyly jen přestupky proti občanskému soužití a majetku, ale i již zmiňované dopravní přestupky a další kategorie přestupků v různých oblastech veřejné správy, byly to právě přestupky proti občanskému soužití a majetku, zejména tedy ty proti občanskému soužití, jež mě zaujaly jakousi svou „rozmanitostí“. Jak se například u dopravních přestupků stále opakovaly případy jízdy pod vlivem alkoholu či jiných návykových látek, jízdy bez řidičského oprávnění, zakázaná předjíždění apod., v případě přestupků proti občanskému soužití i majetku byl téměř každý případ ojedinělým a s každým novým oznámením jsem se podívovala, co ti lidé ještě „nevymyslí“. S onou různorodostí se však otevírala i řada teoretických a pro rozhodovací činnost správních orgánů stěžejních otázek. S ohledem na jisté zkušenosti s touto problematikou a vzhledem k zájmu o správní právo celkově jsem zvolila téma diplomové práce nesoucí název „Přestupky proti občanskému soužití a majetku“, to vše po odborné konzultaci s doc. JUDr. Martinem Kopeckým CSc., vedoucím práce.

Obecně přestupkové právo představuje oblast, která prošla v nedávné době poměrně velkou legislativní změnou. Byl přijat zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, jímž došlo k některým zásadním změnám správního trestání oproti předchozí právní úpravě, a to v hmotněprávním i v procesním smyslu. Rovněž byl přijat zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, který upravuje skutkové podstaty přestupků proti vybraným právem chráněným zájmům, mezi něž patří i občanské soužití a majetek. Účinnost obou právních předpisů není nikterak dlouhá a i s ohledem na již proběhlé novelizace se ve správní praxi naskytuje řada otázek spojená s aplikací uvedených zákonů. I tato reforma právní úpravy přestupků byla jedním z důvodů konečného výběru tématu mé diplomové práce, v rámci níž bych ráda poukázala na některé uskutečněné změny.

Přestupky proti občanskému soužití a majetku jsou co do zájmů a hodnot, které chrání, blízké jiné kategorii deliktů, konkrétně trestným činům. Při úvaze, jak svou práci pojmu, jsem se rozhodla pro takový výklad přestupků proti občanskému soužití a majetku právě ve vztahu k trestným činům. Mým záměrem je rozdělit práci na pomyslné dvě části, kdy v první obecné se budu věnovat pojmům přestupek a trestný čin a jejich vzájemnému vztahu obecně. Ve zvláštní části pak tento vztah konkretizuji v rámci přestupků proti občanskému soužití a majetku. Při zpracování tématu se tedy zaměřím na postavení přestupků v poměru k trestným činům nejprve na úrovni obecné, poté ve vazbě na konkrétní přestupky proti občanskému soužití a majetku. Cílem mé práce by tak mělo být poskytnutí náhledu na vztah těchto deliktů, na kolik je problematickým a zda je odpověď na otázku, o jaký typ deliktu se jedná, předmětem obtížného posuzování, či nikoliv.

Práce, jak už bylo výše zmíněno, se seskládá ze dvou pomyslných částí, obecné a zvláštní. V obecné části vymezím esenciální pojmy, což hodnotím jako nezbytné a klíčové pro celou práci. První kapitola je určena nejzákladnějšímu pojmu přestupek, rovněž i pojmům s ním souvisejícím, například odpovědnosti za přestupek. V této kapitole bych zejména chtěla poukázat na proběhlé zákonné změny. V druhé kapitole obecné části budu charakterizovat vztah přestupku a trestného činu v obecné rovině. Nejprve však trestný čin jako další z hlavních pojmů vyložím.

Zvláštní část se rovněž dělí do dvou kapitol, každé z nich náleží jedna kategorie přestupků, tedy buď přestupky proti občanskému soužití, nebo přestupky proti majetku. Jednotlivé kapitoly rozdělím do podkapitol, včetně úvodní, v nichž budu analyzovat jednotlivé skutkové podstaty, popisovat zákonné znaky konkrétních přestupků apod., přičemž toto budu činit s ohledem na vztah k již konkrétnímu korespondujícímu trestnému činu. Také bych práci ráda doplnila o některé zajímavosti z praxe, příklady jednotlivých přestupků, jež se buď vyskytují nejčastěji, nebo mě nějakým způsobem zaujaly, abych práci zpestřila.

Při psaní práce využiji různé typy zdrojů, zejména odbornou literaturu, judikaturu, právní předpisy a jejich odborné komentáře, jakož i důvodové zprávy k návrhům zákonů. Ač je současná právní úprava přestupkového práva účinná necelé tři roky, množství odborné literatury zabývající se obecnou částí správního trestání je uspokojivé. Co se však týče odborné literatury orientované ryze

na přestupky proti občanskému soužití a majetku, výše uvedené neplatí. Ve zvláštní části proto budu kromě odborných komentářů používat zejména odbornou literaturu z oboru trestního práva.

Cílem mé diplomové práce je poskytnout obraz o současné hmotněprávní úpravě přestupků proti občanskému soužití a majetku včetně vymezení základních institutů přestupkového práva hmotného, upozornit na vybrané změny v právní úpravě a na případné sporné otázky s touto problematikou spojené.

1 PŘESTUPEK

1.1 Prameny právní úpravy

Základním pramenem právní úpravy přestupků je zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „přestupkový zákon“). Návrh přestupkového zákona byl vypracován již v roce 2005, a to v důsledku kritiky předešlé právní úpravy správního trestání ze strany odborné, i laické veřejnosti.¹ Schválen byl tento návrh až o několik let později, v roce 2016, jelikož se čekalo na dokončení rekodifikace hmotné části trestního práva, a sice s ohledem na provázanost návrhu přestupkového zákona a návrhů schvalovaných trestních zákonů.² Účinnosti nabyl přestupkový zákon dne 1. 7. 2017, dá se tak označit za předpis relativně nový. Jeho přijetí znamenalo pro správní trestání řadu výrazných změn.

Přestupkový zákon obsahuje obecnou úpravu přestupkového práva jak hmotného, tak procesního. Jednak tedy vymezuje základní pojmy, stanovuje podmínky odpovědnosti za přestupek, ale rovněž je i předpisem procesním, zahrnuje tedy pravidla řízení o přestupcích. To, co však zcela absentuje, je úprava skutkových podstat jednotlivých přestupků.

Ustanovení upravující skutkové podstaty přestupků jsou obsažena ve zvláštních zákonech. Pro tuto práci je stěžejní rovněž relativně nově přijatý zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (dále jen „zákon o některých přestupcích“). Zde jsou zakotveny skutkové podstaty přestupků proti některým zákonem chráněným zájmům, jako je například občanské soužití, majetek, veřejný pořádek či pořádek ve státní správě nebo územní samosprávě. Vedle zákona o některých přestupcích existuje přes dvě stě padesát speciálních zákonů, jež upravují přestupky v nejrůznějších oblastech veřejné správy, kdy jednak stanovují jejich skutkové podstaty, určují správní tresty za tyto přestupky, případně také obsahují speciální úpravu některých institutů přestupkového práva, jež se liší od úpravy obecné.³ Dle zásady „lex specialis derogat generali“ se pak tyto zvláštní zákony při rozhodování o v nich zakotvených přestupcích použijí přednostně před úpravou obecnou.

---

¹ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 17, 21.

² PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 20-21.

³ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 250-251.

Přestupkový zákon je ve vztahu k těmto speciálním zákonům obecným předpisem, naopak zvláštním zákonem je přestupkový zákon k zákonu č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“). Přijetí správního řádu bylo výsledkem reformy správního řízení, která byla spolu s reformou správního soudnictví, jež vyústila v přijetí zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dokončena o mnoho let dříve než reforma správního trestání, ačkoliv rekodifikační práce ve všech třech oblastech byly započaty shodně v devadesátých letech dvacátého století.⁴ Jak sám správní řád v ustanovení § 1 odst. 2 uvádí, použijí se jeho ustanovení tehdy, nestanoví-li zvláštní zákon jinak. Princip subsidiarity tedy plyne již ze samotného ustanovení správního řádu.⁵ Se správním řádem však nebude až na výjimky dále pracováno, jelikož je svou povahou primárně procesním předpisem, význam má tedy tento vztah z hlediska přestupkového práva procesního. Předmětem této diplomové práce je ale hmotněprávní úprava přestupků proti majetku a občanskému soužití.

Přestupkové právo má své základy v ústavním pořádku. Ačkoliv ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“) a rovněž ani usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku (dále jen „Listina základních práv a svobod“) výslovně nestanovují zásady správního trestání, dají se tyto odvodit z obecných požadavků na výkon veřejné moci a z principů demokratického právního státu.⁶

To, co však výše uvedené součásti ústavního pořádku České republiky upravují, jsou obecné zásady soudního trestání. Dle konstantní judikatury Ústavního soudu a také správních soudů se tyto ústavně zakotvené principy vztahující se na trestání soudní, tedy na trestné činy a rozhodování o nich, uplatní i v případě přestupků a řízeních o nich.⁷

Nejvyšší správní soud judikoval, že „*přestupek spadá do pojmu „trestních obvinění“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 EÚLP; osobě obviněné z přestupku tedy náleží procesní práva obdobná těm, jakých požívá obviněný z trestného činu*“.⁸ Ústavní soud se otázkou uplatňování ústavních zásad soudního trestání v trestání správním rovněž zabýval, přičemž v jednom ze svých nálezů uvedl, že „*„trestním*

⁴ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 20.

⁵ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 59.

⁶ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 12.

⁷ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 240-241.

⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2009, č. j. 1 As 96/2008-115 [cit. 6. 10. 2019].

obviněním“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 jsou podle judikatury ESLP prakticky řízení o veškerých sankcích ukládaných správními úřady fyzickým osobám za přestupek nebo jiný správní delikt“.⁹

Výchozí pro rozhodování národních soudů v této otázce byla Evropská úmluva o ochraně lidských práv (dále jen „EÚLP“) a judikatura Evropského soudu pro lidská práva. Co lze označit za „trestný čin“ a „trestní obvinění“ ve smyslu čl. 6 EÚLP a kdy je tedy potřeba uplatnit zásady spravedlivého procesu, judikoval Evropský soud pro lidská práva mimo jiné v rozsudku ve věci Engel a další proti Nizozemsku.¹⁰

EÚLP, jak vyplývá z předchozích odstavců, ale i jiné mezinárodní smlouvy patří též mezi prameny právní úpravy přestupků.¹¹

1.1.1 Rekodifikace přestupkového práva

Přijetí přestupkového zákona bylo výsledkem rekodifikačních snah, ve které vyústila potřeba reformy správního práva trestního. Původní právní úprava obsažená jednak v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen „zákon o přestupcích“) a dále pak ve zvláštních zákonech se dlouhodobě jevila jako nevyhovující. Kritizována byla zejména mnohost druhů správních deliktů a zároveň absence úpravy obecných základů odpovědnosti za ně. Vytýkána jí byla dále nekoncepčnost, roztržitost a hypertrofie skutkových podstat, rovněž přílišná přísnost správních trestů a v neposlední řadě také neprovázanost s právní úpravou trestných činů a neucelenost procesní úpravy.¹²

Výše jmenované a další nedostatky původní úpravy měly být, jak je uvedeno v textu důvodové zprávy k návrhu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, napraveny přijetím nového právního předpisu, jenž měl jednak vylepšit hmotněprávní úpravu správních deliktů, zejména stanovit základy odpovědnosti za ně, rovněž měl, co se týče procesní části, zohlednit specifika tohoto typu řízení.

V důsledku kritiky předchozí právní úpravy správního trestání byl tedy přijat přestupkový zákon, a to společně se zákonem o některých přestupcích. Rovněž byl v rámci rekodifikace správního trestání přijat zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích (dále jen „změnový

⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2001, *sp. zn. Pl. ÚS 16/99* [cit. 6. 10. 2019].

¹⁰ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 240-241.

¹¹ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 250.

¹² PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 17-20.

zákon“). Jejich přijetím došlo k sjednocení právní úpravy správních deliktů, jakož i obecné části přestupkového práva do jediného předpisu, zakotvení nových hmotněprávních a procesních institutů či vylepšení procesní úpravy. Přestože nová úprava odstranila některé problémy úpravy předchozí, sama přinesla s sebou řadu jiných, se kterými se správní orgány ve své rozhodovací praxi musí potýkat.¹³

V právní úpravě přestupků tedy došlo s přijetím přestupkového zákona a zákona o některých přestupcích k řadě významných změn, přičemž vybrané změny podstatné s ohledem na téma práce budou rozebrány v jejich jednotlivých částech.

1.2 Pojem přestupku

1.2.1 Přestupek jako správní delikt

Obecným pojmem právní delikt se rozumí protiprávní jednání. Právní delikty lze dále třídit na správní delikty, soudní delikty neboli trestné činy, delikty ústavní, mezinárodněprávní delikty a soukromoprávní delikty.¹⁴

Přestupek je správním deliktem. Správní delikt nemá zákonnou definici, jedná se o pojem teoretický. Rozumí se jím protiprávní jednání, jež vykazuje znaky stanovené zákonem a za jehož spáchání je uložen správním orgánem trest. Správní delikt je charakterizován svými základními znaky, které musí být naplněny, aby daná skutečnost za správní delikt mohla být označena. Mezi tyto obecné znaky se řadí jednání, protiprávnost, trestnost, odpovědná osoba, u fyzických osob pak také zavinění.¹⁵

Správní delikt jakožto jednání, tedy projev lidské vůle, může být spáchán ve formě konání či opomenutí, u některých správních deliktů je však připuštěna pouze jedna z těchto forem. Protiprávností se rozumí rozpor s právem, správní delikt je tedy jednání právem nedovolené. Trestnost představuje skutečnost, že jednání je sankcionováno uložením správního trestu ze strany správního orgánu. Osobou odpovědnou za spáchání správního deliktu může být pouze osoba deliktně způsobilá. Tedy osoba, která splňuje určité podmínky stanovené zákonem, je tudíž způsobilá jednat protiprávně a nést za toto své jednání následky. Může jí být

---

¹³ FRUMAROVÁ, K. a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 15-16.

¹⁴ GERLOCH, A. *Teorie práva*. 7. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 159, 175.

¹⁵ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 298-300.

osoba fyzická, právnická i fyzická osoba podnikající, přičemž u fyzické osoby je ještě jako obecný znak správního deliktu vyžadováno zavinění.¹⁶

Správní delikt je pojem souhrnný, zahrnuje více druhů správních deliktů. Teorie uvádí řadu hledisek, jako je například subjekt, postavení subjektu či charakter porušených povinností, dle nichž lze správní delikty třídit. Ve smyslu platné právní úpravy jsou vedle přestupků správními delikty ještě správní disciplinární delikty a správní pořádkové delikty.¹⁷

Podle předchozí právní úpravy se správní delikty dělily na přestupky, jiné správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob, správní delikty fyzických osob podnikatelů, správní disciplinární delikty a správní pořádkové delikty. Přijetí přestupkového zákona přineslo nové členění správních deliktů, jež je jednou z nejvýraznějších změn oproti úpravě minulé. Pojem přestupku nově zahrnul kromě dosavadních přestupků také jiné správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob a správní delikty podnikajících fyzických osob (dále jen „jiné správní delikty“). Na tyto jiné správní delikty se rovněž vztahuje úprava přestupkového zákona. Uvedená změna byla více než žádoucí, jelikož původní právní úprava jiných správních deliktů byla v obecné rovině minimální, často byly vymezeny pouze skutkové podstaty ve zvláštních zákonech. Největším nedostatkem byla zejména absence právního zakotvení obecných podmínek odpovědnosti za tyto správní delikty. Ani procesní úprava nebyla uspokojivá. V praxi proto často musela být využívána analogie legis, případně i analogie iuris.¹⁸

Formálně byla změna uskutečněna změnovým zákonem, který novelizoval řadu zvláštních zákonů upravujících jednotlivé jiné správní delikty v různých oblastech veřejné správy. Změnovým zákonem došlo k přejmenování těchto jiných správních deliktů, které byly nově označeny jako přestupky. Pro případ, že by byl některých z těchto deliktů změnovým zákonem vynechán, bylo do přestupkového zákona vloženo přechodné ustanovení § 112 odst. 1, jež stanoví že „na přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na přestupky podle tohoto zákona“.¹⁹

---

¹⁶ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 298-300.

¹⁷ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 249.

¹⁸ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 18-19.

¹⁹ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 253.

Důvodem vložení přechodného ustanovení § 112 odst. 1 do přestupkového zákona byla i obava, že by změnový zákon nebyl přijat, případně že by nebyl přijat včas. Ačkoliv bylo ustanovení řešením ve chvíli, kdy některé delikty byly skutečně změnovým zákonem opomenuty a nebyly přejmenovány, přineslo toto ustanovení s sebou i určité nejasnosti. Sporné je zejména postavení pořádkových deliktů. Ustanovení § 112 odst. 1 přestupkového zákona sice upravuje vztah přestupků k deliktům disciplinárním, pořádkové delikty však zcela opomíná. Z uvedeného by tak plynulo, že pořádkové delikty jsou rovněž podřazeny pod přestupky, což by ale nekorespondovalo se smyslem jejich úpravy, který je zcela odlišný od smyslu úpravy přestupků.²⁰

Problematickou byla vnímána také první věta druhého odstavce zmiňovaného přechodného ustanovení, což vyústilo v její zrušení Ústavní soudem, konkrétně nálezem Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. Pl.ÚS 15/19. Toto ustanovení vztahovalo novou úpravu promlčecí doby dle přestupkového zákona i na přestupky spáchané před účinností přestupkového zákona. Ústavní soud shledal výše uvedené jako ústavně nekonformní, v rozporu s ústavně zakotvenou zásadou zákazu retroaktivity, a vyhověl tak návrhu Městského soudu v Praze a část přechodného ustanovení zrušil.

1.2.2 Pojem přestupku dle platné právní úpravy

Přestupek je definován v přestupkovém zákoně jako „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“.²¹

Zákonná definice zahrnuje současně pozitivní i negativní vymezení přestupku. Negativně je přestupek vymezen vůči trestnému činu, protiprávní jednání tedy nemůže být přestupkem, je-li trestným činem. Vztah těchto dvou deliktů je založen na principu subsidiarity a speciality,²² podrobněji bude rozebrán v kapitole „Přestupek a trestný čin“.

Otázkou zůstává, zda toto negativní vymezení vykládat jen ve vztahu k trestnému činu, nebo je jej potřeba vykládat širěji, a to i ve vztahu k jiným druhům správních deliktů. Odborná veřejnost se v této otázce rozchází, například Průcha uvádí: „*S ohledem na existenci tzv. jiných správních deliktů vedle*

²⁰ VEDRAL, J. *K novému zákonu o přestupcích* [online]. 2017 [cit. 8. 10. 2019] Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/plna-zneni-2017-vedral-pdf.

²¹ Zákon č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, ve znění pozdějších předpisů, § 5.

²² MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 63.

*přestupků je třeba toto negativní vymezení vnímat i ve spojení s tím, že o přestupek půjde rovněž tehdy, nejde-li o správní disciplinární delikt, či o správní pořádkový delikt“.*²³ Jiní autoři se naopak k tomuto širšímu výkladu nepřiklání a subsidiaritu přestupků vztahují jen k trestným činům, přičemž však poukazují na fakt, že takto úzké negativní vymezení přestupku, tedy pouze ve vztahu k trestnému činu, může v praxi činit problémy, kdy se správní orgány budou muset vypořádat s případným souběhem přestupků a jiných druhů správních deliktů, například deliktů pořádkových.²⁴

Současná právní úprava přestupku je založena na jeho materiálně-formálním pojetí, tedy na kombinaci materiálního znaku a znaků formálních, jež musí jednání naplnit, aby mohlo být přestupkem. Při rozhodování o tom, zda jednání je, či není přestupkem, jsou správní orgány povinny zkoumat naplnění obou znaků.²⁵

Obecnými formálními znaky přestupku jsou protiprávnost, výslovné označení za přestupek a obecné znaky požadované na pachatele přestupku. Typovými formálními znaky jsou pak znaky skutkové podstaty, tedy objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka přestupku. Materiální znak je představován společenskou škodlivostí.^{26, 27}

1.2.2.1 Protiprávnost

Protiprávnost je obecným znakem správního deliktu, tedy rovněž i znakem přestupku jakožto jednoho z druhů správních deliktů. Protiprávnost přestupku je vyjádřena přímo v jeho zákonné definici, kde se hovoří o přestupku jako o protiprávním činu. Rovněž může, ale nemusí, být protiprávnost vyjádřena v jednotlivých skutkových podstatách přestupků, a to například slovy „neoprávněně“ či „nedovolený“.²⁸ Příkladem lze uvést jeden z přestupků proti majetku, kdy se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že „úmyslně neoprávněně

²³ FRUMAROVÁ, K. a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 25.

²⁴ MATES, P., ONDRAČKOVÁ, V. *Trestněprávní revue*, 2016 roč. 15 č. 11–12/2016. *Kodex správního práva trestního*. [Systém Beck-online]. 2016 [cit. 9. 10. 2019]. Dostupné v Systému Beck-online.

²⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 4. 2019, č. j. 5 As 81/2018-18 [cit. 9. 10. 2019].

²⁶ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 47.

²⁷ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 262.

²⁸ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 47-48.

užívá cizí majetek“.²⁹ Protiprávnost tedy vyjadřuje rozpor jednání s právem, porušení právní povinnosti.

Právní povinnost, k jejímuž porušení spácháním přestupku dochází, nemusí být vyjádřena přímo v zákoně, může být stanovena například prováděcím právním předpisem, obecně závaznou vyhláškou obce nebo kraje, správním aktem, veřejnoprávní smlouvou apod.³⁰ Tyto však nesmí stanovit nové skutkové podstaty přestupků, to je možno výlučně jen zákonem.³¹

V případě, že znak protiprávnosti schází, nemůže být jednání přestupkem, jelikož není svou povahou jednáním v rozporu s právem a tudíž není dána ani jeho společenská škodlivost.³² Protiprávnost je vyloučena tehdy, nastala-li některá z okolností vylučujících protiprávnost, jež upravuje přestupkový zákon, tedy v případě krajní nouze, nutné obrany, svolení poškozeného, přípustného rizika a oprávněného použití zbraně, nebo okolnost v přestupkovém zákoně nezakotvená, ale praxí a teorií uznávaná.³³

1.2.2.2 Výslovné označení za přestupek

Dalším formálním znakem přestupku, který lze také dovodit přímo ze zákonné definice, je výslovné označení protiprávního činu za přestupek. Dosavadní jiné správní delikty, které se měly stát s přijetím nové právní úpravy přestupky a měl se na ně vztahovat přestupkový zákon, tak v souladu s tímto formálním znakem musely být přejmenovány již výše zmíněným změnovým zákonem. Související přechodné ustanovení § 112 odst. 1 přestupkového zákona obsahující fikci tohoto formálního znaku již rovněž bylo zmíněno výše.³⁴

1.2.2.3 Obecné znaky požadované na pachatele přestupku

Jak vyplývá z přestupkového zákona, pachatelem přestupku může být fyzická osoba, právnická osoba a fyzická podnikající osoba.

---

²⁹ Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, § 8 odst. 1 písm. b).

³⁰ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 242.

³¹ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 252.

³² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2016, č. j. 2 As 13/2016-36 [cit. 9. 10. 2019].

³³ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 67, 74.

³⁴ VEDRAL, J. *K novému zákonu o přestupcích* [online]. 2017 [cit. 8. 10. 2019] Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/plna-zneni-2017-vedral-pdf.

Přestupkový zákon stanoví obecné podmínky tzv. přestupkové způsobilosti, tedy způsobilosti být pachatelem přestupku, způsobilosti spáchat přestupek a nést za své jednání následky.³⁵

O těchto obecných podmínkách přestupkové způsobilosti požadovaných na jednotlivé typy osob bude v práci dále pojednáváno v podkapitole týkající se odpovědnosti za přestupky.

1.2.2.4 Znaky skutkové podstaty

Znaky skutkové podstaty neboli také typové znaky přestupku konkretizují jednotlivé přestupky a zároveň je od sebe odlišují. Jednotlivé skutkové podstaty přestupků obsažené ve zvláštních zákonech jsou souhrnem těchto typových znaků, přičemž, jak bylo uvedeno výše, se těmito znaky rozumí objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka.^{36, 37}

Objektem přestupku jsou zákonem chráněné zájmy společnosti. Právní teorie hovoří o třech druzích objektu, a to o objektu obecném, druhovém a individuálním. Obecným objektem je v případě přestupků především zájem na řádném výkonu veřejné správy. Může jím být ale také rovnost, právo vlastnit majetek či osobnostní práva. Druhovým objektem je kupříkladu majetek či občanské soužití, tedy chráněný zájem, který je společný pro vícero přestupků v určité oblasti. Individuální objekt je určen v jednotlivých skutkových podstatách, jedná se o konkrétní zájem, jenž je daným ustanovením chráněn.³⁸

Protiprávním jednáním v podobě spáchání přestupku dochází buď k ohrožení, nebo porušení objektu přestupku. Rozlišujeme tak přestupky ohrožovací a poruchové.³⁹

Objektem se tedy rozumí zájem, proti němuž protiprávní jednání míří, jehož ochranu společnost vyžaduje a kdy tato ochrana je právně zabezpečena. Vedle objektu je třeba rozlišit hmotný předmět útoku, který není, na rozdíl od objektu, obligatorním znakem skutkové podstaty přestupku. Jedná se o konkrétní předmět, proti němuž je jednání namířeno, například cizí věc či člověk.⁴⁰

Objektivní stránka je představována třemi složkami. Jednáním, následkem a příčinnou souvislostí, také označovanou jako kauzální nexus. Jednáním se

---

³⁵ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 48-49.

³⁶ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 264.

³⁷ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 304.

³⁸ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 83.

³⁹ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 304.

⁴⁰ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 304.

rozumí konání, ale i opomenutí, které je jako forma jednání, jímž může být přešupek spáchán, umožněno a zároveň definováno v ustanovení § 10 přešupkového zákona. Některé přešupky mohou být spáchány pouze konáním, označovány jsou jako komisivní. Rovněž jsou přešupky, jež mohou být spáchány pouze opomenutím a o nichž se hovoří jako o omisivních. Naproti tomu stojí přešupky, které mohou být spáchány oběma formami.⁴¹

Následek představuje porucha nebo ohrožení objektu přešupku, mezi následkem a jednáním pak musí být příčinná souvislost.⁴² Nejvyšší správni soud vymezil příčinnou souvislost jako vztah mezi jednáním a následkem, kdy je potřeba zkoumat, zda by daný následek nastal i bez tohoto jednání, případně zda by nastal stejně.⁴³

Objektivní stránka může být dále tvořena fakultativními znaky, jako je místo spáchání přešupku, doba spáchání přešupku či účinek.⁴⁴ Účinek je změna na hmotném předmětu útoku, například ublížení na zdraví či poškozování majetku.⁴⁵ Přičemž skutečnost, jestli je znakem přešupku i účinek, je důležitá z hlediska běhu promlčecí lhůty, tato počíná běžet den následujícím po dni, kdy účinek nastal.⁴⁶

Subjektem je pachatel přešupku, tedy osoba fyzická, právnická nebo fyzická podnikající, jež splňuje obecné podmínky stanovené zákonem pro přešupkovou způsobilost. Některé skutkové podstaty mohou obsahovat zvláštní požadavky na subjekt oproti obecné úpravě. Těmito požadavky může být zvláštní vlastnost, způsobilost či postavení pachatele. Subjektem přešupku pak může být pouze taková osoba, která stanovené podmínky splňuje.⁴⁷

Posledním znakem skutkové podstaty je subjektivní stránka přešupku. Obligatorním znakem subjektivní stránky je zavinění, které je definováno jako vnitřní psychický vztah pachatele k jednání a jeho následku.⁴⁸ Subjektivní stránka je však znakem pouze u přešupků fyzických osob, jejichž odpovědnost je

---

⁴¹ KOPECKÝ, M. *Správni právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 265-266.

⁴² KOPECKÝ, M. *Správni právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 266.

⁴³ Rozsudek Nejvyššího správniho soudu ze dne 5. 3. 2009, č. j. 9 As 50/2008-64 [cit. 17. 10. 2019].

⁴⁴ KOPECKÝ, M. *Správni právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 265-266.

⁴⁵ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich: Zákon o některých přešupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 51.

⁴⁶ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich: Zákon o některých přešupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 51.

⁴⁷ KOPECKÝ, M. *Správni právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 266-267.

⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího správniho soudu ze dne 21. 12. 2007, č. j. 4 As 40/2007-53 [cit. 3. 11. 2019].

založena právě na principu zavinění, naproti tomu odpovědnost právnických osob a fyzických osob podnikajících je odpovědností objektivní, kde složka zavinění chybí.⁴⁹ Více o zavinění bude součástí podkapitoly „Odpovědnost za přestupek“.

Vedle zavinění jsou znaky subjektivní stránky přestupku také pohnutka a záměr, jedná se však již jen o znaky fakultativní.⁵⁰

1.2.2.5 Společenská škodlivost

Společenská škodlivost je materiálním znakem přestupku. I tento znak vyplývá přímo ze zákonné definice přestupku obsažené v přestupkovém zákoně, a jak Nejvyšší správní soud nesčetněkrát judikoval, například i ve svém rozhodnutí ze dne 24. 4. 2019, č. j. 6 As 321/2018-31, musí být vedle formálních znaků naplněn i tento materiální znak, aby jednání bylo přestupkem, respektive aby byla dána jeho trestnost.

Existence společenské škodlivosti jakožto materiálního znaku přestupku by měla být podmíněna již samotným naplněním jeho formálních znaků. Mohou však existovat určité okolnosti, jimiž se stupeň společenské škodlivosti sníží tak, že materiální stránka přestupku naplněna nebude, ačkoliv jednání vykazuje veškeré formální znaky. Takovými okolnostmi může být například osoba pachatele, míra jeho zavinění či okolnosti nebo způsob spáchání přestupku, přičemž tyto okolnosti musí být zkoumány vždy s ohledem na konkrétní případ.⁵¹

Správní orgán se však dle judikatury Nejvyššího správního soudu nemusí v odůvodnění svého rozhodnutí vždy výslovně zabývat naplněním materiálního znaku, nutné je to pouze v případech, kdy nebylo zřejmé, zda bude potřebná míra společenské škodlivosti dána.⁵² Dosažená míra společenské škodlivosti sehrává důležitou roli ve dvou rovinách, za prvé může být stupeň společenské škodlivosti rozlišujícím kritériem mezi přestupkem a trestným činem, jejichž formální znaky se shodují, za druhé tento materiální znak hraje významnou roli u tzv. bagatelních přestupků, tedy u takových přestupků, které sice naplňují veškeré formální znaky, ale nejsou natolik společensky škodlivými, aby byly trestány.⁵³

⁴⁹ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 267.

⁵⁰ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 267.

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 4. 2019, č. j. 5 As 81/2018-18 [cit. 31. 10. 2019].

⁵² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 8. 2012, č. j. 9 As 34/2012-28 [cit. 31. 10. 2019].

⁵³ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 62-63.

Ačkoliv je společenská škodlivost obligatorním znakem přestupku, existují výjimky, kdy zvláštní zákon stanoví, že naplnění tohoto znaku není třeba a jednání je i přesto přestupkem. Takovouto výjimku obsahuje zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.⁵⁴

1.2.3 Pojem přestupku před rekodifikací

Před přijetím přestupkového zákona byl, jak již bylo v práci uvedeno, jádrem právní úpravy přestupků zákon o přestupcích, který mimo jiné vymezoval základní pojmy, tedy i pojem přestupek jakožto pojem nejzákladnější.

Zákon o přestupcích ve svém ustanovení § 2 odst. 1 definoval přestupek jako „zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin“.⁵⁵

Z první části definice je zřejmé, že dle zákona o přestupcích bylo obligatorním znakem přestupku zavinění. Ve smyslu původní právní úpravy totiž mohly být pachateli přestupku pouze fyzické osoby, jejichž odpovědnost byla subjektivní, stojící na principu zavinění.⁵⁶ Podle platné právní úpravy mohou být pachateli přestupku nejen fyzické osoby, jejichž odpovědnost je koncipována stejně jako v původní právní úpravě, nově ale také právnické osoby a podnikající fyzické osoby. Odpovědnost právnické osoby i fyzické podnikající osoby je objektivní, znak zavinění by v jejich případě nemohl být naplněn.

Slovo „zaviněné“ proto bylo z legální definice přestupku odstraněno a naopak do ní bylo vloženo slovo „protiprávní“. Skutečnost, že je přestupek protiprávním jednáním, vyplývala již z předchozí právní úpravy,⁵⁷ jak ale uvádí důvodová zpráva k návrhu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, zákonodárce uznal za vhodné výslovné vložení znaku protiprávnosti do zákonného vymezení přestupku, a to z důvodu, že se toto slovo objevuje i v dalších částech přestupkového zákona, konkrétně v části upravující okolnosti vylučující protiprávnost a u vymezení pojmu nepřičetnosti.

Zákon o přestupcích vycházel shodně jako současná právní úprava z materiálně-formálního pojetí přestupku, tedy vedle formálních znaků muselo

⁵⁴ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 54.

⁵⁵ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 1.

⁵⁶ SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 208.

⁵⁷ FRUMAROVÁ, K. a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 25.

jednání naplnit i znak materiální v podobě společenské škodlivosti.⁵⁸ Původní předpis neužívá termín společenská škodlivost, nýbrž hovoří o jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti. Z judikatury Nejvyššího správního soudu mimo jiné plyne, že významově se tyto formulace shodují.⁵⁹ Použití pojmu společenská škodlivost je však vhodnější ve vztahu k právní úpravě trestných činů, jelikož i zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“) tento pojem užívá.⁶⁰

Formální znak výslovného označení za přestupek zůstal v definici zachován. Nicméně v souladu s ním musely být provedeny změny spočívající v přejmenování dosavadních jiných správních deliktů nově spadajících pod pojem přestupek.

Původní úprava negativně vymezovala přestupek nejen ve vztahu k trestným činům, jak to činí úprava současná, ale i k jiným druhům správních deliktů. Došlo tedy k zúžení negativního vymezení přestupku. V důsledku této změny může docházet v praxi k řadě problémů, co se týče právě vztahu přestupku a jiných typů správních deliktů, o čemž bylo již pojednáváno.

1.3 Odpovědnost za přestupek

Problematika odpovědnosti za přestupek je velmi rozsáhlá, mohla by být spíše samostatným tématem. Vymezení základů odpovědnosti za přestupek je však pro práci stejně důležité jako definování pojmu přestupku, aby bylo zřejmé, až bude u jednotlivých přestupků pojednáváno o jejich subjektech, jaké osoby jimi mohou být. Součástí této podkapitoly tak bude jednak shrnutí obecných podmínek přestupkové odpovědnosti, přičemž s ohledem na další obsah práce budou některé vyzdvihnuty více a jiné méně, zároveň budou objasněny další pojmy s odpovědností související.

Odpovědnost za přestupky je odpovědností správněprávní. Správněprávní odpovědnost je třeba odlišit od odpovědnosti za porušení norem správního práva. Správněprávní odpovědnost je taková odpovědnost, jejímž účelem je jednak chránit povinnosti vyplývající z norem správního práva, rovněž ale může být ochranou i pro povinnosti stanovené normami jiného právního odvětví. Na druhé straně odpovědnost za porušení norem správního práva nemusí být vždy správněprávní odpovědností, porušení těchto norem může být postihováno

⁵⁸ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 303.

⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2014, č. j. 5 As 4/2013-26 [cit. 3. 11. 2019].

⁶⁰ FRUMAROVÁ, K. a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 25.

i v rámci trestněprávní odpovědnosti či odpovědnosti majetkové. Právní úprava odpovědnosti za přestupky jakožto správněprávní odpovědnosti je velmi blízká úpravě trestněprávní odpovědnosti, s přijetím přestupkového zákona totiž došlo k převzetí řady institutů obsažených v trestním zákoníku do práva přestupkového.⁶¹

Odpovědnost za přestupky je koncipována jako odpovědnost obecná, tedy vztahující se na všechny osoby, nikoliv pouze na určité skupiny osob, ačkoliv speciální zákon může takto odpovědnost za některé přestupky zúžit.⁶²

Pachatelem přestupku neboli subjektem přestupku, což již bylo uvedeno v předchozí podkapitole, může být osoba fyzická, právnická a fyzická podnikající osoba. Aby tyto osoby mohly být pachateli přestupku, je potřeba, aby splňovaly obecné podmínky pro odpovědnost za přestupek, jež stanoví přestupkový zákon.

1.3.1 Odpovědnost fyzické osoby

Jak je formulováno v ustanovení § 13 odst. 1 přestupkového zákona, fyzická osoba je pachatelem přestupku tehdy, naplní-li znaky přestupku, případně jeho pokusu, je-li trestný, přičemž k tomuto naplnění musí dojít zaviněným jednáním.

Obligatořním znakem odpovědnosti fyzické osoby za přestupek jakožto odpovědnosti subjektivní je zavinění. Je ovšem možné, aby zvláštní zákon potřebu naplnění tohoto znaku u některých přestupků fyzických osob nevyžadoval. Činí tak například zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek či zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jen „silniční zákon“). Tyto zákony však upravují liberační důvody, odpovědnost fyzických osob v těchto případech tak není absolutní.⁶³

Přestupkový zákon upravuje dvě formy zavinění, a to úmysl a nedbalost, přičemž stanoví, že k odpovědnosti fyzické osoby za přestupek postačí jako forma zavinění nedbalost, pokud zákon výslovně neurčí, že je potřeba úmyslného zavinění.⁶⁴ Zda bylo jednání zaviněné, či nikoliv, případně o jakou formu zavinění se jedná, posoudí správní orgán.⁶⁵ Zároveň Nejvyšší správní soud judikoval, že

⁶¹ FRUMAROVÁ, K. a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 30-31.

⁶² KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 250.

⁶³ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 111-112.

⁶⁴ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, § 15.

⁶⁵ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2014, č. j. 5 As 126/2011-68 [cit. 6. 11. 2019].

„[z]avinění je pojmem kontextuálním, posouzení zavinění nelze tedy učinit bez důkladné znalosti kontextu celého případu“.⁶⁶ Formu zavinění totiž může ovlivnit řada okolností.

Zákon odlišuje úmysl přímý a nepřímý, nedbalost dělí na vědomou a nevědomou. Úmysl je založen na věděni a vůli, přičemž v přímém úmyslu jedná ten, kdo chce tímto svým jednáním porušit nebo ohrozit zákonem chráněný zájem. V nepřímém úmyslu pak ten, kdo ví, že svým jednáním může porušit takovýto zájem a pro případ, že tak učiní, je s tím srozuměn. Oproti tomu nedbalost je založena pouze na složce věděni, složka vůle chybí. Tedy pachatel ví, že může ohrozit nebo porušit zákonem chráněný zájem, ale bez přiměřených důvodů spoléhá na to, že k takovému porušení či ohrožení nedojde. V případě nevědomé nedbalosti pachatel toto ani neví, ačkoliv by to vědět měl a mohl.⁶⁷

S nedbalostí souvisí tzv. potřebná míra opatrnosti. Pokud ta byla zachována v obou svých hlediscích, tedy v objektivním i v subjektivním, nebude znak zavinění naplněn ani ve formě nedbalosti. Objektivní mírou opatrnosti je potřebná míra opatrnosti vyžadovaná zvláštními předpisy či technickými normami, ale i opatrnost přiměřená situaci a okolnostem, není-li tato míra stanovena jinak. Uvedené objektivní vymezení je ještě doplněno vymezením subjektivním, jež představuje takovou míru opatrnosti, kterou mohla daná osoba v konkrétní chvíli vynaložit.⁶⁸

Opakem zavinění je označován tzv. omyl. Přestupkový zákon ve svých ustanoveních zakotvuje omyl právní a omyl skutkový. Zákon o přestupcích úpravu omylu vůbec neobsahoval, ta byla včleněna až do účinného předpisu, a sice po vzoru trestního zákoníku.⁶⁹

Přesto se však s otázkou omylu správní orgány vypořádávaly i před přijetím přestupkového zákona. Stejně tak činily soudy před přijetím trestního zákoníku, jelikož původní úprava obsažená v zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon rovněž jako zákon o přestupcích výslovnou úpravu omylu postrádala.⁷⁰

Jak již bylo řečeno, omyl je považován za opak zavinění. Uplatňovat se tedy bude pouze u fyzických osob, nikoliv u osob právnických či fyzických

---

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2008, č. j. 1 As 56/2008-66 [cit. 6. 11. 2019].

⁶⁷ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 257-258.

⁶⁸ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 130-131.

⁶⁹ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, VII. volební období. Sněmovní tisk 555/0. *Vládní návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. [cit. 1. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=555>.

⁷⁰ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 132.

podnikajících, jelikož jejich odpovědnost není založena na zavinění, nýbrž je odpovědností objektivní. Omyl je obecně definován jako nesoulad pachatelova vědění se skutečností, kdy se tento nesoulad může týkat okolností právních, pak hovoříme o omylu právním, nebo okolností skutkových, v tom případě půjde o omyl skutkový. Dále může být omyl pozitivní, přepokládá-li pachatel nějakou skutečnost mylně, nebo negativní, pokud tuto skutečnost pachatel nezná nebo nepředpokládá. Platí však zásada „neznalost zákona neomlouvá“.⁷¹

Podmínkou pro to, aby fyzická osoba mohla být pachatelem přestupku, je dosažení určitého věku. Přestupkový zákon určuje minimální věkovou hranici pro přestupkovou způsobilost na patnáctý rok věku, stejnou hranici, jakou stanovuje trestní zákoník pro odpovědnost za trestné činy. Tento požadavek je v přestupkovém zákoně vymezen negativně, tedy že za přestupek není odpovědná ta fyzická osoba, která v době spáchání přestupku nedosáhla věku patnácti let. Stejně jako u trestní odpovědnosti platí, že odpovědnou za přestupek může být fyzická osoba až den následující po dni patnáctých narozenin.^{72, 73}

Před přijetím přestupkového zákona probíhala debata, zda věkovou hranici přestupkové způsobilosti nesnížit na čtrnáct let, přičemž bylo argumentováno tím, že v současné době děti dosahují rozumové vyspělosti dříve a že již v tomto věku dokáží posoudit důsledky svého jednání, pokud se jedná o méně závažné protiprávní činy, tedy o přestupky. Nakonec byla ale v návrhu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich zachována původní hranice patnácti let, a to zejména s ohledem na jednotnost s úpravou odpovědnosti trestněprávní.⁷⁴

Přestupkový zákon zohledňuje ve svých ustanoveních postavení osoby mladistvé, jakou je označována osoba, jež dosáhla patnáctého roku věku, ale není však starší osmnácti let. Zvláštní ustanovení se týkají sankcionování mladistvých.⁷⁵

Fyzická osoba není za přestupek odpovědná tehdy, spáchala-li ho ve stavu nepřičetnosti. Nepřičetnost je v přestupkovém zákoně definována jako stav, kdy osoba pro svou duševní poruchu v době spáchání přestupku není schopna rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat. Podmínkou pro

⁷¹ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 132, 134.

⁷² KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 256.

⁷³ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 131-132.

⁷⁴ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, VII. volební období. Sněmovní tisk 555/0. *Vládní návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. [cit. 1. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=555>.

⁷⁵ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 127.

odpovědnost fyzické osoby je vedle věku a zavinění i příčetnost, přičemž platí, že příčetnost se presumuje a nepřičetnost se musí dokazovat.⁷⁶

Přestupkový zákon upravuje i tzv. zaviněnou nepřičetnost, tedy takový stav nepřičetnosti, do kterého se pachatele přivedl sám, byť i z nedbalosti, užitím návykové látky.⁷⁷ Dle ustanovení § 19 přestupkového zákona se v případě zaviněné nepřičetnosti pachatel nezbavuje odpovědnosti za spáchaný přestupek. Prášková k tomuto uvádí, že u přestupku by neměla být zkoumána forma zavinění, jíž se pachatel do stavu nepřičetnosti přivedl, jako je tomu u trestných činů (tzv. *actio libera in causa dolosa*, *actio libero in causa culposa* a opilství).⁷⁸ Naopak Kopecký poukazuje na skutečnost, že v přestupkovém právu se obecně uplatňují principy práva trestního, což bylo soudy nesčetněkrát judikováno, a i v tomto případě by tomu nemělo být jinak a přivedení do stavu nepřičetnosti z hlediska zavinění by mělo být posuzováno shodně jako v trestním právu.⁷⁹

Přestupek může být spáchán ve formě spolupachatelství, jež je definováno jako úmyslné jednání dvou a více fyzických osob, přičemž platí, že každá z těchto osob musí naplnit podmínky pro přestupkovou odpovědnost a každá z těchto osob odpovídá tak, jako by přestupek spáchala sama.⁸⁰ Pokud speciální zákon vyžaduje ke spáchání přestupku zvláštní vlastnost, způsobilost či postavení, musí tuto podmínku splnit všichni spolupachatelé, nestanoví-li zákon, že postačí, když touto zvláštní vlastností, způsobilostí či postavením bude disponovat pouze jeden ze spolupachatelů.⁸¹ Institut spolupachatelství převzal přestupkový zákon z úpravy trestněprávní odpovědnosti v trestním zákoníku.⁸²

Nově je také v přestupkovém zákoně po vzoru trestního zákoníku zakotven institut tzv. nepřímého pachatele. Takovýmto pachatelem je fyzická osoba, která ke spáchání přestupku užila jiné fyzické osoby, jež není pro některý ze zákonem stanovených důvodů, tedy buď pro nedostatek věku, nepřičetnost či jednání v nutné obraně nebo krajní nouzi, za přestupek odpovědná. Rovněž může být pro spáchání přestupku užita i právnická osoba za přestupek neodpovědná.⁸³

---

⁷⁶ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 134-136.

⁷⁷ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 89.

⁷⁸ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 128.

⁷⁹ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 257.

⁸⁰ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 90.

⁸¹ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 267.

⁸² JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 95.

⁸³ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 104-105.

Dále byla nově do přestupkového zákona včleněna úprava organizátora, návodce a pomocníka. V tomto případě se však nejedná o formy účastenství, podobně jako v trestním právu, ale o pachatele přestupku, a to s ohledem na akcesoritu účastenství, která by činila značné problémy v rozhodovací praxi správních orgánů, zejména co se týče jejího dokazování.⁸⁴

U všech uvedených institutů, tedy u spolupachatelství, nepřímého pachatelství, návodu, organizátorství a pomoci je vyžadován úmysl coby forma zavinění.⁸⁵

1.3.2 Odpovědnost právnické osoby

Odpovědnost právnické osoby je rozdílně od odpovědnosti fyzické osoby koncipována jako objektivní odpovědnost, v případě právnických osob není vyžadováno zavinění. Odpovědnost je postavena na principu přičitatelnosti, právnická osoba je za přestupek odpovědná tehdy, jednala-li za ní fyzická osoba, jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné. Přestupkový zákon obsahuje taxativní výčet takovýchto fyzických osob, patří mezi ně například člen statutárního orgánu, zaměstnanec či fyzická osoba plnící úkoly osoby právnické. Jednou z podmínek odpovědnosti právnických osob je tedy přičitatelnost jednání fyzické osoby osobě právnické. Další podmínkou je skutečnost, že jednáním fyzické osoby uvedené v ustanovení § 20 odst. 2 přestupkového zákona došlo k porušení právní povinnosti uložené právnické osobě. Poslední podmínkou pak, že k porušení právní povinnosti došlo při činnosti právnické osoby, v její souvislosti či k jejímu prospěchu.^{86 87}

Pro odpovědnost právnické osoby není nutné, aby bylo zjištěno, která konkrétní fyzická osoba jednala. Postačí prokázání, že k danému jednání některé z fyzických osob, jejichž jednání je právnické osobě přičitatelné, skutečně došlo. Pokud ale správní orgán konkrétní fyzickou osobu, která jednala, zná, je možné, aby byla i ona za své jednání odpovědná, naplnila-li jím znaky některého

---

⁸⁴ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 105-106.

⁸⁵ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 259.

⁸⁶ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 260-261.

⁸⁷ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, § 20.

z přestupků fyzických osob. Odpovědnost právnické osoby tedy může být uplatňována souběžně s odpovědností fyzické osoby.⁸⁸

Takto pojatá odpovědnost právnické osoby, jež je založena pouhým porušením nebo nesplněním právní povinnosti, by byla příliš tvrdá, a proto byly do přestupkového zákona vloženy tzv. liberační důvody, jejichž naplněním je právnická osoba odpovědnosti zproštěna.⁸⁹

Pokud má ke zproštění správněprávní odpovědnosti dojít, musí právnická osoba prokázat, že vynaložila veškeré úsilí, aby jednání zabránila, přičemž vynaložení tohoto úsilí je ze strany správního orgánu posuzováno objektivně.⁹⁰ Správní orgán však není povinen případné liberační důvody prokazovat, to je povinností právnické osoby.⁹¹

1.3.3 Odpovědnost fyzické podnikající osoby

*„Právní teorie rozlišuje osoby fyzické (lidské bytosti) [...] a osoby právnické, tedy umělé konstrukty [...]. Tzv. podnikající fyzické osoby nejsou třetí kategorií v tomto systému, neboť jde o osoby fyzické, které jsou zároveň podnikateli (mají např. živnostenské oprávnění)“.*⁹²

Pojem podnikatel je definován v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“). Za podnikatele ve smyslu ustanovení tohoto zákona může být považována i osoba, která k podnikání nemá veřejnoprávní oprávnění. Vymezení podnikatele dle občanského zákoníku by se mělo uplatňovat i ve správním právu. Stanoví-li tak zákon, že je za určitý přestupek odpovědná fyzická podnikající osoba, bude za něj odpovědná i fyzická podnikající osoba, která svou podnikatelskou činnost provozuje neoprávněně. Zvláštní zákon navíc může stanovit speciální skutkové podstaty přestupků takovýchto osob.⁹³

Odpovědnost fyzické osoby podnikající je stejně jako u právnické osoby objektivní. Některá ustanovení upravující odpovědnost právnické osoby se použijí

⁸⁸ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, VII. volební období. Sněmovní tisk 555/0. *Vládní návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. [cit. 1. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=555>.

⁸⁹ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, VII. volební období. Sněmovní tisk 555/0. *Vládní návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. [cit. 1. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=555>.

⁹⁰ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, VII. volební období. Sněmovní tisk 555/0. *Vládní návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. [cit. 8. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=555>.

⁹¹ Viz např. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2018, č. j. 4 As 278/2018-92 [cit. 8. 11. 2019], Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2014, č. j. 4 As 123/2014-33 [cit. 8. 11. 2019].

⁹² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 3. 2013, č. j. 5 A 8/2010-30 [cit. 8. 11. 2019].

⁹³ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 261-262.

i pro odpovědnost podnikající fyzické osoby, přesto však, vzhledem k povaze těchto osob, obsahuje přestupkový zákon v úpravě podmínek jejich přestupkové odpovědnosti určité odlišnosti. V obou případech se prosazuje princip přičitatelnosti jednání, přičemž právnická osoba je za přestupek odpovědná pouze na základě tohoto principu. Fyzická podnikající osoba však může přestupek spáchat nejen jednáním jiných fyzických osob, jejichž jednání je fyzické podnikající osobě přičitatelné, ale i jednáním svým. V ustanovení § 22 odst. 3 přestupkového zákona obsahující taxativní výčet fyzických osob, jejichž jednání je podnikající fyzické osobě přičitatelné, se rovněž objevují difference oproti úpravě právnických osob, a to opět v závislosti na jejich povaze. Ve výčtu fyzických osob, jejichž jednání je podnikající fyzické osobě přičitatelné, tak například chybí statutární orgán či jeho člen.⁹⁴

Stejně jako u právnických osob jsou zákonem upraveny ještě další dvě podmínky odpovědnosti, a sice že jednáním musí dojít k porušení právní povinnosti uložené podnikající fyzické osobě a že k porušení této právní povinnosti musí dojít při podnikání osoby nebo v souvislosti s ním.⁹⁵

Podmínky liberece se u odpovědnosti podnikajících fyzických osob řídí úpravou liberační důvodů u osob právnických.⁹⁶

1.4 Pokus přestupku, pokračování v přestupku

Pokus přestupku jakožto vývojové stádium přestupku, pokračování v přestupku, přestupek trvajícím a hromadným přestupkem coby zvláštní druhy přestupku, jejichž spáchání je otázkou delšího časového období, to jsou další důležité pojmy přestupkového práva, které jsou definovány v přestupkovém zákoně. V případě přestupků proti občanskému soužití a majetku mají význam dva z výše uvedených pojmů, konkrétně pokus přestupku a pokračování v přestupku, jež budou níže stručněji popsány.

1.4.1 Pokus přestupku

Výslovné zakotvení pokusu přestupku v právní úpravě je další z řady novinek, které přinesl přestupkový zákon po vzoru trestního zákoníku. Pokus

---

⁹⁴ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, VII. volební období. Sněmovní tisk 555/0. *Vládní návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. [cit. 1. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=555>.

⁹⁵ Zákon č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, ve znění pozdějších předpisů, § 22.

⁹⁶ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, VII. volební období. Sněmovní tisk 555/0. *Vládní návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. [cit. 1. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=555>.

přestupku byl však postihován i před přijetím přestupkového zákona a to tehdy, stanovil-li speciální zákon upravující skutkovou podstatu přestupku, že pachatelem přestupku je i ten, kdo se jej pouze pokusil spáchat. Pojem pokusu byl pak definován judikaturou, přičemž se tato definice téměř shodovala se současným legálním vymezením.⁹⁷

Pokusu přestupku se může dopustit fyzická osoba i osoba právnická a podnikající fyzická osoba, jejichž jednání bezprostředně směřuje k dokonání přestupku. Aby jednání bylo pouhým pokusem, nesmí k dokonání přestupku dojít. U fyzické osoby je navíc kladena podmínka jednání v úmyslu přestupek spáchat.⁹⁸

Z ustanovení § 6 odst. 3 přestupkového zákona vyplývá, že pokus přestupku je trestný pouze tehdy, stanoví-li tak zvláštní zákon, v případě přestupků proti občanskému soužití a majetku tedy zákon o některých přestupcích. Jsou to právě některé přestupky proti majetku, u nichž je trestána i fáze pokusu, jelikož zákonodárce je stejně jako i některé jiné přestupky v různých oblastech veřejné správy vyhodnotil natolik nebezpečnými, že stanovil trestným i stádium pokusu.⁹⁹ Naproti tomu není ve fázi pokusu trestán žádný z přestupků proti občanskému soužití.

1.4.2 Pokračování v přestupku

V době účinnosti zákona o přestupcích byla u pokračování v přestupku z důvodu absence zakotvení v uvedeném předpisu využívána analogie trestního zákoníku, což teď již není potřeba, jelikož vymezení pokračování v přestupku bylo včleněno do nové právní úpravy.¹⁰⁰

Ze zákonné definice obsažené v přestupkovém zákoně vyplývají podmínky, jež musí být v souhrnu naplněny, aby se o pokračování v přestupku jednalo. Pokračování v přestupku je tvořeno jednotlivými dílčími útoky, přičemž tyto útoky musí naplňovat skutkovou podstatu téhož přestupku. Dílčí útoky musí spojitelný záměr, stejný nebo podobný způsob provedení, blízká souvislost časová a souvislost v předmětu útoku.¹⁰¹

⁹⁷ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 64-66.

⁹⁸ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 64-65.

⁹⁹ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 64.

¹⁰⁰ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 69.

¹⁰¹ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 269-270.

Od pokračování v přestupku, které tvoří jeden skutek, je potřeba odlišit opakování přestupku. V případě opakování přestupku sice jednotlivé útoky naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, ale nejsou spojeny společným záměrem.¹⁰²

2 PŘESTUPEK A TRESTNÝ ČIN

Trestný čin, označován někdy také jako soudní delikt, je spolu s přestupkem jakožto správním deliktem řazen do kategorie tzv. veřejnoprávních deliktů. Tyto dva typy veřejnoprávních deliktů se vyznačují jak shodnými, tak rozličnými znaky, přičemž kritérií, které od sebe trestný čin a přestupek odlišují, je hned několik.

Jedna z na první pohled zjevných odlišností spočívá v orgánech, které jsou nadány pravomocí o jednotlivých deliktech rozhodovat. V případě trestných činů jsou to soudy, kdo protiprávní činy projednává a rozhoduje o nich, u přestupků pak správní orgány. Další zřejmý rozdíl je i v právní úpravě. Základním pramenem trestního práva hmotného je trestní zákoník. Jedná se o komplexní, systematický předpis, který ve své obecné části obsahuje úpravu trestní odpovědnosti a sankcí obecně včetně pravidel pro jejich ukládání. Ve své zvláštní části pak zakotvuje veškeré skutkové podstaty trestných činů včetně sankcí, jež lze za konkrétní činy uložit. Výjimku z této ucelené úpravy tvoří dva vedlejší trestní zákony, a sice zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen „zákon o odpovědnosti právnických osob“) a zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů. Oba předpisy představují *lex specialis*, nestanoví-li jinak, užije se trestní zákoník. Nejsou totiž samostatnou ucelenou úpravou, ale pouze zohledňují specifika trestní odpovědnosti právnických osob a osob mladistvých, jakož i řízení proti nim. Právní úprava trestní odpovědnosti je až na výše uvedené výjimky koncentrována v jednom hlavním předpisu. Naopak právní úprava přestupků je nekodifikovaná, skutkové podstaty přestupků jakož i tresty za ně jsou rozesety do řady zákonů, jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole.¹⁰³

---

¹⁰² JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 71-72.

¹⁰³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 153, 156.

Přes veškeré rozdílnosti je však nutno zdůraznit, že se v současné době stále více prosazuje trend sblížení právních úprav těchto deliktů,¹⁰⁴ což se projevilo mimo jiné i tím, že řada trestněprávních institutů byla přestupkovým zákonem převzata do přestupkového práva.

Odpověď na otázku, zda je jednání trestným činem nebo přestupkem, nemusí být vždy zcela jednoznačná. Někdy může být hranice mezi nimi zcela zřetelná, jindy naopak velmi tenká, a to zejména tehdy, když se formální znaky přestupku a trestného činu překrývají. To platí i pro přestupky proti majetku a občanskému soužití, kdy souběžně vedle nich existují trestné činy chránící shodné zájmy a hodnoty, posouzení, o jaký typ deliktu se jedná, tak v praxi může činit značné obtíže.

Průcha otázku poměru přestupku a trestného činu, respektive správního a soudního deliktu označuje za jednu z nejdůležitějších teoretických otázek, rovněž ale také jako otázku, s níž je třeba vypořádat se jak v legislativní, tak v aplikační praxi.¹⁰⁵

V této kapitole budou porovnány pojmy trestného činu a přestupku, jakož i analyzován jejich vzájemný vztah v obecné rovině, a to pro účely dalších částí práce, kde následně budou rozebrány jednotlivé přestupky proti majetku a občanskému soužití v poměru k jim blízkým trestným činům. Nejprve bude ovšem pojem trestného činu alespoň v základu vyložen.

2.1 Pojem trestného činu

Trestní zákoník ve svém ustanovení § 13 odst. 1 vymezuje trestný čin jako „protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně“.¹⁰⁶

Z výše uvedené definice vyplývá, že jednání, aby mohlo být trestným činem, musí být za prvé protiprávní a za druhé musí naplňovat znaky uvedené v zákoně. Těmito zákonnými znaky se jednak rozumí typové znaky trestného činu (tedy objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka) a rovněž obecné znaky jako věk a přičetnost, v případě osob mladistvých, jež jsou

---

¹⁰⁴ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 50.

¹⁰⁵ PRŮCHA, P. *Základy správního práva: učební text pro bakalářské studium*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2017, s. 217

¹⁰⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů, § 13 odst. 1.

charakterizovány stejně jako v přestupkovém zákoně věkem v rozmezí od patnácti do osmnácti let, také rozumová a mravní vyspělost.¹⁰⁷

Současná právní úprava vychází z formálního pojetí trestného činu. Součástí legální definice není materiální znak v podobě společenské škodlivosti, jak je tomu v případě přestupku. Trestní zákoník však formální pojetí trestného činu změkčuje o materiální korektiv, označovaný také jako korektiv hmotněprávní, obsažený v ustanovení § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Tímto korektivem se rozumí zásada subsidiarity trestní represe, která zužuje pojetí trestného činu, respektive trestněprávní odpovědnosti, přičemž tu lze ve smyslu této základní zásady trestního práva hmotného užít pouze v případě jednání společensky škodlivých, u nichž nepostačí uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu, tedy například i odpovědnosti za přestupek. Jednodušeji řečeno, trestněprávní odpovědnost by měla nastoupit v případě pro společnost nejzávažnějších a nejnebezpečnějších protiprávních činů. Trestní právo je krajním prostředkem ochrany zákonem chráněných zájmů a hodnot, prostředkem ultima ratio, který se užije v případě, kdy ochrana poskytovaná jinými právními předpisy není dostatečná.¹⁰⁸

To však neznamená, že pokud jsou splněny podmínky pro odpovědnost dle jiného právního předpisu, nemůže být souběžně uplatněna odpovědnost za trestný čin, naopak. Ústavní soud uvedené judikoval v řadě svých nálezů, mimo jiné i v nálezu ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 1148/09. Zde rovněž uvedl, kdy trestní odpovědnosti není potřeba. Jedná se o případy, je-li jiným druhem odpovědnosti dosaženo reparačního a preventivního účelu, přičemž současně s tím není potřeba naplnění účelu represivního. V jiném rozhodnutí pak Ústavní soud konstatoval, že trestní odpovědnost nemůže nastoupit podpůrně, tedy až poté, co byly již bezvýsledně vyčerpány prostředky ochrany dle jiných právních předpisů, v tomto zásada subsidiarity trestní represe nespočívá.¹⁰⁹ Ve světle této zásady však nemusí být dány podmínky trestněprávní odpovědnosti, aniž by v daném případě bylo užito odpovědnosti jiné.¹¹⁰

---

¹⁰⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 135, 144.

¹⁰⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 37-40, 137-140.

¹⁰⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2013, sp. zn. II. ÚS 4432/12 [cit. 22. 1. 2020].

¹¹⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 140.

Otázkou zůstává ona míra společenské škodlivosti, jíž musí být dosaženo, aby dané protiprávní jednání mohlo být za trestný čin označeno. Jednoznačnou odpověď na tuto otázku poskytl zákonodárce v případě některých majetkových trestných činů, kdy společenskou škodlivost vyjádřil v následku výši způsobené škody. V případě jiných trestných činů již však takové přesné ukazatele společenské škodlivosti nemáme, proto je míra společenské škodlivosti posuzována vzhledem k významu objektu, proti němuž bylo zasaženo, ke způsobu jednání a jeho následku, rovněž je určena i mírou zavinění a všemi okolnostmi daného případu. Je zjevné, že posouzení dosažené společenské škodlivosti nebude obtížné v případě závažných trestných činů, kde je vysoká společenská škodlivost zřejmá. Naopak u méně závažných činů může být zodpovězení otázky naplnění potřebného stupně společenské škodlivosti velmi komplikované.¹¹¹

Nutno ještě říci, že formální pojetí trestného činu přinesl až trestní zákoník z roku 2009. Předchozí právní úprava vycházela z pojetí materiálně-formálního, tedy trestným činem bylo jednání, které jednak naplňovalo znaky uvedené v zákoně, zároveň však vykazovalo i materiální znak představovaný nebezpečností pro společnost. Původní pojetí tak umožňovalo lépe reagovat na okolnosti toho kterého případu a zmírňovat případnou tvrdost právní úpravy.¹¹²

Vedle výhod materiálně-formálního pojetí však stály i jeho nevýhody, přičemž ty u zákonodárce převážily, když zvolil pro současnou úpravu pojetí formální, a jak plyne mimo jiné z důvodové zprávy k návrhu trestního zákoníku, zdůraznil jeho přednosti zejména v naplnění zásady „nullum crimen sine lege“, sjednocení výkladu a aplikace zákona a dosažení tak vyšší míry právní jistoty osob současně s jejich rovností před zákonem.

Trestní zákoník sice akcentuje zásadu subsidiarity trestní represe, kdy ji jako jednu ze základních zásad zakotvuje ve svých ustanoveních, Jelínek však upozorňuje na fakt, že současná právní úprava s sebou přinesla i zpřísnění trestní represe, která se projevuje v mnoha faktorech, mimo jiné i v kazuistickém vymezení skutkových podstat. Rovněž poukazuje na některé nově zakotvené trestné činy, u nichž by postačila odpovědnost správněprávní, například u trestného činu nedovolené výroby a držení pečetidla státní pečeti a úředního razítka. S ohledem na uvedené, tak dochází k závěru, že trestněprávní represe není

---

¹¹¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 139-141.

¹¹² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 144-145.

často volena jako prostředek krajní, nýbrž jako prostředek nejúčinnější a nejrychlejší.¹¹³

2.2 Pojem přestupku a trestného činu ve vzájemném poměru

Jak bylo v úvodu druhé kapitoly poznamenáno, přestupek a trestný čin jsou blízkými druhy veřejnoprávních deliktů, jelikož vykazují určité společné znaky. Rovněž jsou ale charakterizovány znaky, jež je vzájemně rozlišují.

V obou případech se jedná o činy protiprávní, tedy o jednání právem nedovolená. Tato jednání musí být dle přestupkového zákona zákonem výslovně označená za přestupek, dle trestního zákoníku pak výslovně zákonem označená za trestný čin. Tento formální znak je tedy rovněž shodný. Dále musí oba typy deliktů naplňovat zákonem vymezené znaky, a to obecné i typové.

Obecnými znaky požadovanými na pachatele přestupku i trestného činu se rozumí věk a přičetnost. Věková hranice je v obou právních úpravách stanovena stejně, ačkoliv před přijetím přestupkového zákona byly jisté snahy věkovou hranici odpovědnosti za přestupky snížit, o čemž bylo pojednáváno již v předchozí kapitole. Uvádíme-li podmínky odpovědnosti jako je věk a přičetnost, hovoříme o odpovědnosti fyzických osob. Trestní zákoník z ní vychází, přičemž i v trestním právu se uplatňuje odpovědnost právnických osob, která je však upravena zvláštním právním předpisem. Tím je zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, jenž je účinný od 1. 1. 2012, do té doby trestní právo odpovědnost právnických osob neznalo.

Nutno zdůraznit, že odpovědnost právnických osob za trestné činy podle zákona o trestní odpovědnosti právnických osob není koncipována jako objektivní, jak je tomu v případě odpovědnosti právnických osob za přestupky, ale je odpovědností subjektivní, kdy se zavinění dovozuje ze zavinění fyzické osoby, jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné.¹¹⁴

Pachatelem přestupku i trestného činu, což plyne mimo jiné z výše uvedeného, může být fyzická osoba i osoba právnická. Není tedy relevantní za současné právní úpravy shledávat rozdílnost v subjektu deliktů tak, jak to činila literatura v době, kdy ještě nebyla zavedena trestní odpovědnost právnických

---

¹¹³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 40-41.

¹¹⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 389.

osob.¹¹⁵ Trestní zákoník však nerozlišuje, na rozdíl od úpravy správněprávní odpovědnosti obsažené v přestupkovém zákoně, podnikající a nepodnikající fyzickou osobu.

Za obecně platné diferenciační kritérium nelze považovat objekt těchto deliktů. Ačkoliv objektem přestupků je primárně řádný výkon veřejné správy, jsou v rámci správněprávní odpovědnosti chráněny i některé jiné zájmy, jako je například majetek či některá osobnostní práva, kterým poskytuje ochranu rovněž i trestní právo. Skutečnost, že objekt tedy nemůže být obecným rozlišovacím znakem, se promítá právě i u přestupků proti majetku nebo občanskému soužití, jež jsou určeny k ochraně týchž zájmů jako některé trestné činy.¹¹⁶

Pokud je objekt přestupku a trestného činu shodný, může rozdílnost spočívat v jejich objektivní stránce tak, že zákonodárce pro trestné činy stanoví požadavek kvalifikovaného jednání či následku například podmínkou jednání ve větším rozsahu nebo následkem spočívajícím ve způsobení škody určité výše.¹¹⁷ Může jít tudíž o rozdíly kvantitativní, ale i kvalitativní ve způsobu jednání.¹¹⁸

Významnou odlišnost lze nalézt v požadované formě zavinění. Jak stanovují jednotlivé obecné právní úpravy, u přestupku postačí jako forma zavinění nedbalost, není-li stanoveno jinak, pro spáchání trestného činu je však potřeba zavinění úmyslného, nestanoví-li zákon, že postačí zavinění z nedbalosti.¹¹⁹

V případě, kdy se formální znaky přestupku a trestného činu překrývají, sehrává důležitou roli společenská škodlivost, respektive její míra jakožto dělítko těchto deliktů. Nelze-li povahu deliktu určit na základě jiných znaků, je potřeba určit stupeň škodlivosti daného jednání, přičemž platí, že přestupky jsou činy s nižší mírou společenské škodlivosti, jsou proto ve vztahu k trestným činům subsidiární. Tedy až v případě, kdy dané jednání nelze posoudit jako trestný čin, lze uvažovat o odpovědnosti za přestupek.¹²⁰

Se zakotvením zásady subsidiarity trestní represe se začaly objevovat názory, že tím došlo k otočení poměru speciality a subsidiarity, na němž je vztah

---

¹¹⁵ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 47.

¹¹⁶ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 46-47.

¹¹⁷ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 255.

¹¹⁸ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 47.

¹¹⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 154.

¹²⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 153-154.

mezi trestným činem a přestupkem založen, tedy že se trestný čin stal subsidiárním k přestupku.¹²¹ Většina autorů se s tímto však neztotožňuje.¹²²

Někdy bývá mezi rozdílností řazena i skutečnost, že správněprávní odpovědnost nastává v případě porušení přesně vymezených zákazů a příkazů, kdežto trestní právo naopak chrání obecně vyjádřené objekty.¹²³ Odborná literatura ale uvádí, že toto diferenciační hledisko nemá význam, jelikož obecně vyjádřená pravidla chování jsou sankcionována i v rámci správněprávní odpovědnosti, nikoliv jen trestní.¹²⁴ V souvislosti s tím, že právě i odpovědností za přestupky proti občanskému soužití a majetku jsou chráněny objekty jako lidské zdraví, osobní čest či majetek, které jsou v právním řádu vyjádřeny obecně, lze považovat bezvýznamnost této odlišnosti za odpovídající.

Další rozdíly lze spatřovat například v trestnosti vývojových stádií deliktů. Zatímco u trestných činů je trestný i jejich pokus, u zvláště závažných zločinů, u nichž to zákon výslovně stanoví, dokonce i příprava, v rámci právní úpravy přestupků je trestán pouze pokus přestupku, a to jen v případě, stanoví-li tak u konkrétního přestupku zákon.¹²⁵

Samozřejmě se difference mezi trestným činem a přestupkem projevuje i v podobě právních následků jejich spáchání.

---

¹²¹ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 105.

¹²² Viz např. KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 254, MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 63, PRŮCHA, P. *Základy správního práva: učební text pro bakalářské studium*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2017, s. 224.

¹²³ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, VII. volební období. Sněmovní tisk 555/0. Vládní návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=555>.

¹²⁴ MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 49.

¹²⁵ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 155.

3 PŘESTUPKY PROTI OBČANSKÉMU SOUŽITÍ

3.1 Úvod do přestupků proti občanskému soužití

Skutkové podstaty přestupků proti občanskému soužití jsou zakotveny, stejně jako přestupky proti majetku, v již zmiňovaném zákoně o některých přestupcích, jenž byl přijat společně s přestupkovým zákonem. Zákon o některých přestupcích je charakteristický tím, že upravuje skutkové podstaty přestupků chránící různé společenské zájmy a hodnoty. Před reformou přestupkového práva byly přestupky, které jsou nyní součástí zákona o některých přestupcích, společně s dalšími přestupky upraveny ve zvláštní části zákona o přestupcích. V rámci rekonstrukce však byla většina zde zakotvených přestupků včleněna do právních předpisů upravujících různé oblasti veřejné správy, respektive povinnosti v různých oblastech veřejné správy, jejichž porušení jsou sankcionována v rámci odpovědnosti právě za tyto přestupky. Součástí zákona o některých přestupcích se staly přestupky, jejichž včlenění do jiného právního předpisu nebylo s ohledem na jejich povahu možné.¹²⁶

Zákon o některých přestupcích čítá pouze patnáct paragrafů, upravuje jedenáct skupin přestupků s různými druhovými objekty. Ustanovení § 7 zákona o některých přestupcích kromě typových znaků přestupků proti občanskému soužití stanovuje i správní tresty, které je možné za jejich spáchání uložit, ale také obsahuje některá specifika procesní úpravy.

Ačkoliv tato diplomová práce není na procesní úpravu zaměřena, jednu z procesních zvláštností přestupků proti občanskému soužití přeci jen podotknu. A to skutečnost, že řízení o některých přestupcích proti občanskému soužití lze vést pouze se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku, přičemž u některých z přestupků proti občanskému soužití je souhlas vyžadován jen tehdy, byl-li přestupek spáchán mezi osobami blízkými.¹²⁷ Kdo se rozumí onou osobou blízkou, nevymezuje ani zákon o některých přestupcích, ani přestupkový zákon. Vyjdeme-li ze zásady subsidiarity správního řádu coby obecného předpisu upravujícího správní řízení, nalezneme pojem osoby blízké v jeho ustanovení § 55 odst. 4. Správní řád v něm osobu blízkou sice zmiňuje, ale nedefinuje. Pro výklad pojmu odkazuje na ustanovení již neúčinného občanského zákoníku. Analogicky

¹²⁶ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 901.

¹²⁷ Zákon č. 251/2016 Sb., *o některých přestupcích*, ve znění pozdějších předpisů, § 7 odst. 7.

by se tak dalo dovodit, že je proto nutné vykládat pojem osoby blízké ve smyslu účinného občanského zákoníku, což také potvrzují odborné komentáře.¹²⁸ Otázkou však zůstává, zda by nebylo pro výklad pojmu osoby blízké ve správním trestání vhodnější vycházet z trestního zákoníku. Vzhledem k převzetí řady trestněprávních institutů do přestupkového zákona a uplatňování shodných principů je trestní právo svou povahou správnímu trestání bližší nežli soukromoprávní úprava. Uvedenou tezi může podpořit také fakt, že původní úprava v zákoně o přestupcích až do své novelizace účinné od roku 2016 obsahovala vlastní definici osoby blízké, která se shodovala s legálním vymezením osoby blízké dle kodexu trestního práva, ačkoliv obecná úprava správního řízení odkazovala na výklad dle soukromoprávního předpisu.

Ustanovení § 7 zákona o některých přestupcích upravuje skutkové podstaty přestupků proti občanskému soužití ve svých prvních třech odstavcích. Četnost jednotlivých přestupků se v praxi různí, některé jsou řešeny jen ojediněle, jiné naopak častěji. Obecně jsou přestupky proti občanskému soužití jednou z kategorií nejfrekventovanější přestupků. Dle zprávy ministerstva vnitra o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky bylo za rok 2018 Policií České republiky evidováno celkem 729 322 přestupků, z čeho nadpoloviční většinu tvořily přestupky na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu s počtem 462 507 evidovaných přestupků. Druhý největší podíl představují přestupky proti majetku dle ustanovení § 8 zákona o některých přestupcích, jichž za rok 2018 Policie České republiky evidovala celkem 105 809. Přestupků proti občanskému soužití podle ustanovení § 7 zákona o některých přestupcích bylo spolu s přestupky proti veřejnému pořádku dle ustanovení § 5 téhož zákona zaznamenáno celkem 108 078, přičemž zpráva uvádí pouze tento součet, nikoliv samostatný počet přestupků jednotlivých kategorií. Zpráva zahrnuje pro srovnání i údaje za rok 2017, oproti němuž došlo k nárůstu celkového počtu evidovaných přestupků o 54 494, z čehož převážnou část představují přestupky dopravní. Značně narostl ale i počet přestupků proti občanskému soužití a veřejnému pořádku, a sice o zhruba 10 000.

Pokud se podíváme na počet pravomocných rozhodnutí u výše jmenovaných skupin přestupků, tak podle statistiky ministerstva vnitra za rok

---

¹²⁸ Viz např. JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, str. 618., STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 135.

2018 bylo pravomocně rozhodnuto celkem o 24 321 přestupcích proti občanskému soužití dle ustanovení § 7 zákona o některých přestupcích. Pro ilustraci poměru k přestupkům proti veřejnému pořádku se jedná o 19 836 pravomocných rozhodnutí méně. O přestupcích proti majetku bylo za rok 2018 vydáno 41 370 pravomocných rozhodnutí. Za účelem srovnání však nelze uvést statistiku za rok 2019, jelikož ta je ještě zpracovávána, naopak statistika za rok 2017 vypracována vůbec nebyla s ohledem na to, že v červenci toho roku nabyly účinnosti zákony přijaté v rámci reformy správního trestání, tudíž v přelomu roku došlo ke změně právní úpravy.

Z uvedeného vyplývá, že jak přestupky proti občanskému soužití, tak přestupky proti majetku nejsou správními delikty páchanými pouze výjimečně, nýbrž jsou protiprávními činy, s nimiž se správní orgány ve své rozhodovací praxi často setkávají.

3.1.1 Pojem občanské soužití

Druhovým objektem přestupků dle ustanovení § 7 zákona o některých přestupcích je občanské soužití. Tento pojem zákon nijak nedefinuje. Jedná se o pojem neurčitý, tedy takový, který zahrnuje vícero skutečností, přičemž je na správním orgánu, aby jej vyložil ve vazbě na konkrétní případ, respektive aby určil, zda daná okolnost spadá do rozsahu neurčitého právního pojmu.¹²⁹

Jisté vymezení občanského soužití poskytuje odborná literatura, ale zejména pak judikatura správních soudů. Nejvyšší správní soud jej v jednom ze svých rozsudků vymezil jako „*souhrn pravidel chování, jejichž zachování – nad rámec právních norem – je podle obecného názoru a přesvědčení nutnou podmínkou klidného a pořádaného soužití občanů v daném místě, čase a situaci*“.¹³⁰ Definice obsažená v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2011, č. j. 1 A 24/2010-22 je téměř shodná, dle tohoto rozhodnutí se občanským soužitím rozumí „*určitý souhrn ustálených pravidel jednání a chování ve společnosti, který je založen na respektování práv ostatních lidí, jejichž dodržování v určitém čase a místě je ve společnosti obvyklé*“.¹³¹

Pojem občanského soužití je potřeba i s ohledem na výše uvedené vykládat v kontextu konkrétní situace, v každém jednotlivém případě tedy posoudit, zda určité jednání je s to narušit občanské soužití, či nikoliv.

¹²⁹ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 52-53.

¹³⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2007, č. j. 1 As 26/2007-60 [cit. 22. 1. 2020].

¹³¹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2011, č. j. 1 A 24/2010-22 [cit. 22. 1. 2020].

K narušení občanského soužití dochází zejména v rámci sousedských sporů či sporů mezi bývalými partnery. Netypické není ani narušení vzešlé z rozepří uvnitř trvajících partnerských vztahů, přičemž, jak praxe ukazuje, se jedná převážně o nesezdané páry nežli o ty manželské.

3.2 Ublížení na cti

U přestupku ublížení na cti dochází ke kolizi dvou základních lidských práv, a to práva na svobodu projevu a práva na osobní čest, jež jsou ústavně garantována.

Svoboda projevu je zaručena článkem 17 Listiny základních práv a svobod. Jedná se o právo, které je v demokratickém právním státě jedno ze stěžejních. Není však právem absolutním. Jeho hranice nastávají tam, kde začíná právo jiných, například právo na osobní čest.

Právo na osobní čest zakotvuje Listina základních práv a svobod ve svém článku 10. Toto právo náleží pouze osobám fyzickým, nikoliv právnickým, stejně jako veškerá osobnostní práva. Osobní čest není totéž co dobrá pověst či dobré jméno, jež jsou chráněny v případě právnické osoby. Přestupek ublížení na cti může být tudíž spáchán pouze vůči jednotlivci.¹³²

Jestli v daném případě bylo zasaženo do práva na osobní čest tak, že je potřeba jednání sankcionovat, nebo zda by uplatnění správněprávní odpovědnosti znamenalo neúměrný zásah do svobody projevu, je třeba posuzovat vždy na základě všech okolností určité situace, jelikož veškerá základní lidská práva jsou si ve svém postavení rovna a nelze některé upřednostňovat více a jiné méně. Proto je nutné, aby správní orgán provedl tzv. test proporcionality, tedy přiměřenosti zásahů do jednotlivých základních práv.¹³³

Přestupku ublížení na cti dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích se lze dopustit zesměšněním nebo hrubou urážkou. Konkrétní způsob vymezeného jednání zákon nestavuje, může tak mít ústní či písemnou podobu, může být učiněno posunky či pomocí technických zařízení.¹³⁴ V současné době v tomto ohledu nabývají na významu sociální sítě, prostřednictvím nichž jsou přestupky ublížení na cti páčány stále častěji.

---

¹³² JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 964-965.

¹³³ Nález Ústavního soudu ze dne 3. dubna 2018, *sp. zn. IV. ÚS 1200/16* [cit. 23. 1. 2020].

¹³⁴ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 965.

Co lze považovat za hrubou urážku, je na uvážení rozhodujícího správního orgánu. Z důvodové zprávy k návrhu zákona o některých přestupcích plyne, že nepostačí, aby byl učiněný výrok svou povahou nevhodný, ale je potřeba jeho vyšší intenzity spočívající ve schopnosti urazit či zesměšnit jednotlivce, a to na základě objektivního posouzení, nikoliv jen ze subjektivního vnímání dané osoby. Výroky způsobitelnými urazit jiného jsou typicky vulgární výrazy. Nejvyšší správní soud například v jednom ze svých rozhodnutí konstatoval, že povahu hrubě urážlivého výroku má výraz „čurák“.¹³⁵ V praxi správních orgánů jsou pak za nactiutrhacné výroky rovněž považována vulgární označení „kurva“ či „svině“. Neplatí ale absolutně, že každý vulgarismus je hrubou urážkou. Což ukazuje například výrok „vůl“, respektive oslovení „ty vole“, které se stalo běžnou součástí mluvy různých skupin osob, ať se již jedná o mládež ve škole, nebo kamarády v hospodě, je proto nutné užití takového výrazu posuzovat vždy s ohledem na konkrétní společenskou situaci.¹³⁶

Komplikované jsou z hlediska posuzování zásahu do osobní cti hodnotící soudy neboli osobní názory jednotlivce na jiného, u nichž je potřeba rozpoznat, zda se jedná o konstruktivní kritiku, nebo zda je jejich cílem jen zesměšnění či urážka druhého, a to se zřetelem na způsob jejich vyjádření a povahu skutečností, na základě nichž jsou činěny, jestli jde o informace pravdivé nebo smyšlené.¹³⁷ Například označení „lhář“, „zloděj“, „udavač“ či „korupčník“ nemusí bezpodmínečně naplnit povahu hrubě urážlivého výroku. Určení charakteru proneseného soudu je vždy na správním orgánu, který v rámci svého úsudku přihlédne k okolnostem daného případu. Náhledy správních orgánů se mohou lišit. Na ukázkou uvedu jeden příklad z praxe, kdy vlastník pozemku osočil vlastníka sousedního pozemku slovy: „Ty si mi ukradl pole!“, přičemž toto bylo proneseno před jedinou třetí osobou. Policejní orgán oznámil přestupek správnímu orgánu k projednání jako spáchaný protiprávní čin dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích. Komise pro projednávání přestupků neshledala výše uvedený výrok za hrubě urážlivý, naplňující takovou míru společenské škodlivosti, aby mohl být označen za přestupek, věc proto odložila. Nadřizený správní orgán zastal třetí názor, a sice že o přestupek ublížení na cti nepůjde, nelze

¹³⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2005, č. j. 4 As 33/2004-67 [cit. 23. 1. 2020].

¹³⁶ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 141.

¹³⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 4. dubna 2005, sp. zn. IV. ÚS 146/04 [cit. 23. 1. 2020].

ale jednání upřít úmysl narušit občanské soužití, tudíž je její potřeba posoudit jako přestupek proti občanskému soužití spáchaný jiným hrubým jednáním.

Problematickou lze vnímat právě nejednotnost rozhodovací praxe, jelikož totožný výrok může, jindy naopak nemusí být za nactiutrháčný označen, přičemž hranice pro posouzení nejsou jasné. Odlišení společenských situací je na každém jednotlivém správním orgánu, což sice umožňuje reagovat na jedinečnost případu, na druhé straně to však může snižovat míru právní jistoty.

Určující je pro správní orgán i postavení osoby, vůči níž je hodnotící soud činěn, protože zejména politici či jiné osoby veřejného života by měli obecně snášet vyšší míru kritiky, již jsou s ohledem na své postavení vystavováni.¹³⁸

Podmínkou pro odpovědnost za přestupek ublížení na cti není, že by jednání mající znaky tohoto přestupku muselo být učiněno před třetí osobou, před větším počtem lidí či před osobou vůči níž směřuje. Zda k nactiutrhání dojde v soukromí či na veřejnosti, je stejně jako celkový způsob provedení pouze určovatelem závažnosti jednání.¹³⁹

Subjektem přestupku ublížení na cti může být osoba fyzická i právnická, nikoliv však podnikající fyzická osoba.

Trestným činem chránícím tentýž zájem, tedy zájem na ochraně osobní cti, je trestný čin pomluvy dle ustanovení § 184 trestního zákoníku. Spočívá v úmyslném sdělení nepravdivého údaje, které může být značným zásahem do práva jednotlivce na osobní čest. Požadovaná forma úmyslného zavinění je jedním z rozdílných znaků trestného činu oproti přestupku ublížení na cti. U méně závažného protispoločenského jednání, přestupku, totiž postačí pouhé zavinění z nedbalosti. Z jeho povahy však připadá v úvahu pouze nedbalost vědomá.¹⁴⁰

Za trestný čin pomluvy může být vedle fyzické osoby odpovědná i osoba právnická, vymezení subjektu je tudíž shodné s úpravou přestupku. Do novely zákona o trestní odpovědnosti právnických osob z roku 2016 však byla právnická osoba jakožto pachatel trestného činu pomluvy vyloučena.

Způsob jednání, kterým může být trestný čin pomluvy spáchán, není stanoven, sdělení nepravdivého údaje tak může mít ústní i písemnou podobu, rovněž jako v případě přestupku může být učiněno prostřednictvím internetu či

¹³⁸ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 141-142.

¹³⁹ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 965.

¹⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2010, č. j. 2 As 35/2010-62 [cit. 23. 1. 2020].

jiných sdělovacích prostředků. Podmínkou však je, aby ke sdělení došlo alespoň vůči jedné osobě, která není osobou poškozenou.¹⁴¹

I přestupek ublížení na cti může být spáchán úmyslným uvedením nepravdivého údaje o jiném třetí osobě, tedy pomluvou,¹⁴² která navíc musí mít charakter hrubě urážlivý nebo zesměšňující. Trestný čin dle ustanovení § 184 trestního zákoníku se však vyznačuje vyšším stupněm škodlivosti, jenž jej odlišuje od přestupku a který je vyjádřen zákonnou formulací vyžadující značnou míru ohrožení vážnosti osoby. Trestní zákoník současně uvádí demonstrativní výčet případných projevů tohoto ohrožení jako je poškození v zaměstnání, narušení rodinných vztahů či způsobení jiné vážné újmy.

V případě trestného činu pomluvy se tedy jedná oproti přestupku ublížení na cti o ohrožení závažnějšího charakteru, k němu samotnému však ani dojít nemusí, postačí, že pronesený nepravdivý údaj je schopen jej způsobit. Míra závažnosti je posuzována vždy s ohledem na konkrétní případ a veškeré jeho okolnosti.¹⁴³

Kde například nebyl shledán stupeň závažnosti potřebný pro trestněprávní odpovědnost a jednání bylo správním orgánem hodnoceno jen jako přestupek ublížení na cti, bylo tvrzení obyvatele bytového domu svému sousedovi, že jiný z jejich sousedů užil finančních prostředků ze společného fondu oprav pro koupi svého osobního automobilu.

Přestupek ublížení na cti je navíc potřeba odlišit od pořádkového deliktu v podobě hrubého a urážlivého podání. Podstatou takového jednání je narušení průběhu správního řízení. Objektem pořádkového deliktu není osobní čest, ale správní řízení, jehož nerušený průběh je tímto ve správním řádu zakotveným správním deliktem chráněn. Pořádkového deliktu se navíc odlišně od přestupku ublížení na cti nemůže dopustit kdokoliv, nýbrž jen osoba určitého procesního postavení.¹⁴⁴

Na závěr je nutno ještě podotknout, že ochrany osobní cti se lze domáhat i soukromoprávními prostředky.

---

¹⁴¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 606.

¹⁴² STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 140.

¹⁴³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1827-1828.

¹⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2010, č. j. 5 As 76/2009-69 [cit. 23. 1. 2020].

3.3 Ublížení na zdraví

Ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) zákona o některých přestupcích chrání lidské zdraví jakožto objekt zde zakotveného přestupku. Jeho subjektem může být pouze fyzická osoba, zákon neumožňuje odpovědnost právnické osoby a fyzické podnikající osoby.

Co lze považovat za ublížení na zdraví ve smyslu zákona o některých přestupcích, sám předpis blíže neurčuje. Je proto potřeba vycházet z vymezení uvedeného ve výkladových ustanoveních trestního zákoníku.¹⁴⁵ Definicí ublížení na zdraví, stejně tak těžké újmy na zdraví včlenil zákonodárce do kodexu trestního práva hmotného s ohledem na předchozí komplikovaná posuzování, kdy v původní úpravě jejich vymezení chybělo a pojmy byly definovány pouze judikaturou.¹⁴⁶

Ublížení na zdraví ve smyslu ustanovení § 122 odst. 1 trestního zákoníku představuje poruchu zdraví nebo jiné onemocnění, jež znesnadňuje obvyklý způsob života, a to nikoliv jen po krátkou dobu. Podmínkou rovněž je, že takový stav vyžaduje lékařské ošetření, tedy že vzhledem k jeho povaze, respektive závažnosti je ošetření obvyklé, nicméně nezáleží na tom, zda bylo provedeno. Změna zdravotního stavu osoby v podobě poruchy zdraví či jiného onemocnění musí ztěžovat obvyklý způsob života této osoby. Pod znesnadnění lze zařadit případnou pracovní neschopnost, která však není podmínkou. Ztížení se může projevit ve všech složkách běžného života, ať již tedy pracovní, ale i rodinné, společenské či sportovní, a to například snížením pohyblivosti či fyzickou bolestí. Zákonodárce přesně nevymezil nezbytnou dobu znesnadnění, pouze stanovil, že se nesmí jednat o krátký časový úsek. Judikatura vychází z délky nejméně sedmi dní, což však neplatí absolutně.¹⁴⁷

Každá porucha zdraví není ublížením na zdraví ve smyslu trestního zákoníku. Přestupek ublížení na zdraví představuje protiprávní jednání s následkem menší intenzity. Zda došlo k ublížení na zdraví ve smyslu trestního zákoníku, nebo zákona o některých přestupcích musí být posuzováno vždy individuálně v daném případě, přičemž roli zde bude sehrávat zejména intenzita

---

¹⁴⁵ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 967-968.

¹⁴⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1315.

¹⁴⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1315-1317.

způsobeného následku nebo třeba délka pracovní neschopnosti.¹⁴⁸ Pro odpovědnost za trestný čin nepostačí „*jen přechodné a krátkodobé bolesti nebo nevolnost, malé oděrky, nepatrné ranky, hučení v uších apod.*“,¹⁴⁹ ty budou znakem přestupku. Při kvalifikaci jednání se uplatní zásada subsidiarity trestní represe, právě stupeň společenské škodlivosti spolu se způsobeným následkem představují ono diferenciační kritérium těchto deliktů.¹⁵⁰

Na první pohled je zřejmé, do konfliktu s jakými trestnými činy se může přestupek ublížení na zdraví dostat. V prvé řadě to bude zejména trestný čin ublížení na zdraví dle ustanovení § 146 trestního zákoníku. Někdy bude zcela nepochybné, že se jedná o pouhý přestupek, jindy však může být pro správní orgán obtížné určit, zda v daném případě nebyly již naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu. Trestný čin ublížení na zdraví lze spáchat pouze úmyslným jednáním, přestupek ublížení na zdraví i jednáním nedbalostním, dojde-li tedy k ublížení na zdraví z nedbalosti, je vyloučeno uplatnění odpovědnosti za uvedený trestný čin.

V případě nedbalostního zavinění připadá vedle odpovědnosti za přestupek v úvahu ještě odpovědnost za trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti dle ustanovení § 148 trestního zákoníku. Zde je však stanovena podmínka, že k ublížení na zdraví musí dojít v důsledku porušení důležité povinnosti vyplývající ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce jednající osoby či v důsledku porušení povinnosti, kterou této osobě stanovuje zákon, přičemž se nejedná o jakoukoliv zákonnou povinnost, ale jen o takovou, jejíž porušení představuje nebezpečí pro lidské zdraví.¹⁵¹

Není-li tedy nedbalostním jednáním porušena výše vymezená důležitá povinnost, je jednání hodnoceno jako přestupek, jehož následek svou intenzitou může splňovat podmínky ublížení na zdraví ve smyslu trestního zákoníku. Nesmí však dosahovat takové intenzity ublížení na zdraví, jež je v trestním zákoníku definována jako těžká újma na zdraví, pak by byla naplněna skutková podstata trestného činu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti dle ustanovení § 147 trestního zákoníku.

---

¹⁴⁸ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 146.

¹⁴⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1316.

¹⁵⁰ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 968.

¹⁵¹ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 968.

Dalším trestným činem chránícím zájem na ochraně lidského zdraví je i trestný čin ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky, který představuje privilegovanou skutkovou podstatu k trestnému činu ublížení na zdraví.¹⁵² Rovněž do této kategorie trestných činů spadá úmyslný trestný čin těžkého ublížení na zdraví, který je charakterizován závažnějším následkem představujícím těžkou újmu na zdraví a jeho odlišení od přestupku ublížení na zdraví spáchaného úmyslně tak nebude natolik obtížné vzhledem k rozdílné požadované intenzitě následku.

Skutková podstata přestupku dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) zákona o některých přestupcích tedy zahrnuje jak úmyslné, tak nedbalostní ublížení na zdraví. U přestupku úmyslného ublížení na zdraví bude následkem pouze drobné ublížení na zdraví, tedy takové, jež nenaplnuje definici ustanovení § 122 odst. 1 trestního zákoníku, jelikož pak by se namísto správněprávní odpovědnosti uplatnila odpovědnost za trestný čin ublížení na zdraví dle ustanovení § 146 trestního zákoníku. Naopak v případě nedbalostního jednání může být odpovědnost za přestupek založena i v případě následku, který svou intenzitou odpovídá ublížení na zdraví ve smyslu trestního zákoníku, chybí-li ovšem další znak spočívající v porušení důležité povinnosti zakládající odpovědnost za nedbalostní trestný čin ublížení na zdraví. Tím, že zákonodárce blíže nevymezil pojem ublížení na zdraví ve smyslu zákona o některých přestupcích, vytvořil poněkud komplikované východisko pro posuzování tohoto přestupku. Zatímco původní právní úprava zakotvovala až do novely účinné od října 2016 dvě skutkové podstaty ublížení na zdraví, jedna z nich byla koncipovaná jako „ublížení na zdraví z nedbalosti“ a druhá jako „úmyslné drobné ublížení na zdraví“, účinný zákon převzal novelizovanou podobu zákona o přestupcích a obsahuje pouze jednu skutkovou podstatu vymezenou jako „ublížení na zdraví“. Ačkoliv sjednocení původních dvou skutkových podstat ublížení na zdraví v jedinou bylo zákonodárcem jistě činěno se záměrem zjednodušení právní úpravy, otevřela se tímto problematika výkladu ublížení na zdraví ve smyslu zákona o některých přestupcích, tedy intenzita takového ublížení na zdraví, jež dále musí být posuzována s ohledem na zavinění.

Některá jednání podobného charakteru ve svém následku nezakládají odpovědnost za přestupek ublížení na zdraví, jelikož způsobená poranění

---

¹⁵² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 557.

nepředstavují znesnadnění obvyklého způsobu života ani po krátkou dobu, mohou však být základem odpovědnosti za přešůpek níže popsany spočívající v jiném hrubém jednání.¹⁵³

3.4 Úmyslné narušení občanského soužití

Přešůpek dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) je charakteristický poměrně široce vymezenou skutkovou podstatou, která má za účel chránit občanské soužití před jeho případným narušením. Toto narušení může spočívát ve vyhrožování újmou na zdraví, v nepravdivém obvinění z přešůpku, ve schválnosti či v jiném hrubém jednání. Pro všechny výše uvedené způsoby hrubého jednání je vyžadován shodně úmysl jakožto forma zavinění.

K narušení občanského soužití ve smyslu uvedeného ustanovení je vyžadováno hrubé jednání, jehož různé podoby zákonodárce stanovil demonstrativně. S ohledem na to, že nelze legislativně vystihnout veškeré formy případného hrubého jednání, využil zákonodárce spojení „jiná hrubá jednání“, pod něž lze podřadit různé projevy takového jednání, jaká nejsou vyhrožováním újmou na zdraví, nepravdivým obvinění z přešůpku či schválností. Obecně se hrubým jednáním rozumí jednání takové intenzity, jaké je ve svém důsledku schopno narušit občanské soužití. Charakter jednání je potřeba posoudit objektivně, nikoliv jen na základě subjektivního pohledu osoby, vůči níž bylo jednáno.¹⁵⁴

Správní orgán musí vzít v úvahu provedení, intenzitu, jakož i další okolnosti jednání a určit, zda toto jednání překračuje pouhou nevhodnost, a představuje tak jednání hrubé, způsobilé narušit občanské soužití.¹⁵⁵

3.4.1 Vyhrožování újmou na zdraví.

Vyhrožování újmou na zdraví spočívá v jednání, které zakládá obavu osoby, vůči níž směřuje, že by jí mohlo být ublíženo na zdraví.¹⁵⁶ Takové jednání může mít ústní, písemnou, ale i konkludentní formu.¹⁵⁷ Podmínkou je, že musí

---

¹⁵³ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přešůpcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 147.

¹⁵⁴ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přešůpky a řízení o nich: Zákon o některých přešůpcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 969-970.

¹⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2017, č. j. 2 As 29/2017-28 [cit. 23. 1. 2020].

¹⁵⁶ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přešůpcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 149.

¹⁵⁷ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přešůpcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 149-150.

zůstat u pouhého vyhrožování, tedy že k újmě na zdraví nesmí dojít.¹⁵⁸ Správní orgány, stejně jako v případě přestupku ublížení na cti, pozorují vzrůstající trend páchání tohoto typu přestupku prostřednictvím sociálních sítí.

Pokud by jednání zakládalo důvodnou obavu z usmrcení, těžké újmy na zdraví či jiné těžké újmy, naplnilo by znaky skutkové podstaty nikoliv již jen přestupku, ale trestného činu nebezpečného vyhrožování dle ustanovení § 353 trestního zákoníku. Zde zakotvený úmyslný protiprávní čin se vyznačuje vyšším stupněm společenské škodlivosti, jenž je vyjádřen jako důvodná obava ze závažnějšího následku nežli v případě přestupku vyhrožování újmou na zdraví. Jestli v konkrétním případě byla dána obava z následku vážnějšího charakteru, je potřeba hodnotit vzhledem ke všem jeho okolnostem. Jednak k celkovému chování osoby vyhrožující, zda je z něj zjevné, že může slovně vyjádřené výhrůžky naplnit. Například, zda výrok „zbiju tě, že tě vlastní máma nepozná“ je jen pouhou „siláckou řečí“, či je zřejmé z dalšího konání vyhrožujícího, že je připraven tuto výhrůžku naplnit. Rovněž musí být vzaty v úvahu fyzické a charakterové vlastnosti vyhrožujícího současně s postavením osoby, jíž je vyhrožováno, a to i s ohledem na jejich vzájemný vztah. Někdy nemusí být potřeba ani slovní výhrůžky, když přímo ze samotného konání plyne důvodná obava, třeba když osoba míří na jiného zbraní.¹⁵⁹

V případě, kdy by pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy, ale i násilím samotným bylo vynucováno nějaké jednání, byly by naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu vydírání dle ustanovení § 175 trestního zákoníku.

Na rozdíl od přestupku vyhrožování újmou na zdraví, kterého se může dopustit pouze fyzická osoba, může dva výše uvedené trestné činy spáchat i osoba právnická, jak vyplývá z ustanovení § 7 zákona o odpovědnosti právnických osob.

3.4.2 Nepravdivé obvinění z přestupku

Skutková podstata přestupku dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) bod 2 je naplněna obviněním ze spáchání přestupku, a to v úmyslu způsobit tímto stíhání jiné osobě, přičemž takovéto obvinění se nezakládá na pravdě.¹⁶⁰

---

¹⁵⁸ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 969.

¹⁵⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3285-3286.

¹⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 8. 2007, č. j. 6 As 37/2005-114 [cit. 27. 1. 2020].

Svou povahou je přešupek blízký trestnému činu křivého obvinění zakotvenému v ustanovení § 345 trestního zákoníku, jehož podstatou je rovněž lživé tvrzení, nikoliv však o tom, že určitá osoba spáchala přešupek, nýbrž trestný čin, což je rozdílem mezi těmito úmyslnými protiprávními činy.

Ne vždy ale obvinění jiného ze spáchání trestného činu, jež se později ukáže jako nepravdivé, lze kvalifikovat jako trestný čin křivého obvinění.¹⁶¹ Analogicky toto platí i pro přešupek proti občanskému soužití.¹⁶² Tvrzení, že konkrétní osoba spáchala přešupek, musí být vědomě lživé, činěno přímo za účelem stíhání dané osoby.

Subjektem přešupku i trestného činu může být vedle fyzické osoby i osoba právnická.

3.4.3 Schválnost

Schválnost coby jedna z možností hrubého jednání naplňující znaky přešupku úmyslného narušení občanského soužití není v zákoně o některých přešupcích ani v jiném zákoně blíže specifikována. Jedná se o neurčitý právní pojem, tedy zda dané jednání je, či není schválností, je potřeba hodnotit individuálně, vždy s ohledem na konkrétní případ.¹⁶³ Přičemž je nutno vycházet také z judikatury správních soudů, případně ze správní praxe.

Odborná literatura nejčastěji uvádí jako příklady schválností úmyslné vysypání zeminy na letištní plochu jakožto omezení užívacího práva jiného či bránění odchodu z pozemku a následné slovní rozepře.¹⁶⁴

Nejvyšší správní soud mimo výše uvedené označil za schválnost kupříkladu také úmyslné znemožnění plánovaných stavebních prací na sousedním pozemku, jejichž provedení bylo pachateli přešupku několikrát dopředu oznámeno.¹⁶⁵

Naopak schválností nebude zneužití linky tísňového volání nebo tzv. „vybrždování“. Vyjmenovaná jednání totiž naplňují skutkovou podstatu

¹⁶¹ Nález Ústavního soudu ze dne 7. března 2002, *sp. zn. IV. ÚS 485/01* [cit. 28. 1. 2020].

¹⁶² STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přešupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 150.

¹⁶³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2010, *č. j. 7 As 12/2010-65* [cit. 28. 1. 2020].

¹⁶⁴ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich: Zákon o některých přešupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 970.

¹⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2018, *č. j. 7 As 258/2018-30* [cit. 28. 1. 2020].

přestupků dle jiných zákonů, přičemž jsou tyto přestupky dle zvláštních zákonů v poměru speciality k přestupku proti občanskému soužití.¹⁶⁶

Schválnosti se může dopustit fyzická i právnická osoba.

Schválnost nemá přímo korespondující trestný čin, i proto je komplikované konkrétnější vymezení jednání, která jsou schválností, jelikož při tomto nelze vyjít z trestněprávní úpravy.

3.4.4 Jiné hrubé jednání

Již bylo poznamenáno, že není možné zákonně vymezit veškerá hrubá jednání, proto poslední bod ustanovení § 7 odst. 1 písm. c), označován někdy také jako tzv. zbytkové ustanovení,¹⁶⁷ umožňuje zařadit pod tuto skutkovou podstatu přestupku úmyslného narušení občanského soužití i jednání, která nejsou jednáními podle přechozích bodů.

Zda jednání je, či není hrubým jednáním ve smyslu zbytkového ustanovení, je potřeba posuzovat s ohledem na obecné definování hrubého jednání uvedeného na začátku této podkapitoly. Tedy zda je objektivně možné, aby jednání narušilo občanské soužití. Současně také dané jednání nesmí být podřaditelné pod jiná zákonodárcem vymezená jednání.

Přestupkem podle ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) bod 4, jak jsem odkazovala u přestupku ublížení na zdraví, budou jednání, jež ve svém důsledku nejsou ublížením na zdraví, kupříkladu zatahání za vlasy, mírné nakopnutí či uchopení jiného za oblečení a jeho přitážení.^{168, 169}

Rovněž je pod toto ustanovení možno zařadit vyhrožování jinou újmou než újmou na zdraví či vydírání, nejde-li o trestný čin. Spadat sem mohou ale i některé projevy domácího násilí.¹⁷⁰

Také výroky, které nejsou hrubou urážkou, ale jsou činěny s úmyslem narušit občanské soužití, patří pod toto ustanovení.

Běžným prostředkem páčání přestupků úmyslného narušení občanského soužití jiným hrubým jednáním se staly již několikrát zmiňované sociální sítě,

---

¹⁶⁶ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 151.

¹⁶⁷ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 970.

¹⁶⁸ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 151.

¹⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2017, č. j. 2 As 29/2017-28 [cit. 23. 1. 2020].

¹⁷⁰ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 970.

pomocí nichž pachatelé zasílají nevhodné zprávy či komentáře narušující občanské soužití.

Kontaktuje-li pachatel osobu prostřednictvím sociálních sítí vytrvale a tímto způsobem ji dlouhodobě pronásleduje, a vzbuzuje v ní tak obavu o její život či zdraví nebo o život a zdraví jí blízkých osob, nepáchá již jen přestupek, nýbrž trestný čin nebezpečného pronásledování dle ustanovení § 354 trestního zákoníku coby jeden z možných korespondujících trestných činů tohoto přestupku.

Jako přestupek úmyslného narušení občanského soužití je možné kvalifikovat některé útoky vůči jinému, které by mohly naplnit skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví, jsou však nižší intenzity, a jsou tudíž hodnoceny jako méně společensky škodlivé protiprávní činy. Trestný čin výtržnictví dle ustanovení § 358 trestního zákoníku se vyznačuje vyšší intenzitou a závažností, proto nelze s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe veškeré útoky proti jiné osobě učiněné veřejně či na místě veřejnosti přístupné považovat za trestný čin výtržnictví, protože takovýto musí být hrubou neslušností a narušovat občanské soužití závažnějším způsobem.¹⁷¹

Objektem trestného činu výtržnictví není jen občanské soužití, ale i veřejný klid a veřejný pořádek.¹⁷² Do konfliktu se tak trestný čin může dostat s přestupkem proti veřejnému pořádku dle ustanovení § 5 zákona o některých přestupcích, jenž chrání shodně výše uvedené objekty, charakterizuje se však jednáním nižší intenzity.

Subjektem přestupku dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) bod 4 může být fyzická či právnická osoba.

3.5 Omezení či znemožnění výkonu práv příslušníka národnostní menšiny

Dva níže popsané přestupky, respektive jejich zakotvení do právního řádu České republiky je v nutném souladu s řadou antidiskriminačních směrnic Rady Evropské unie.¹⁷³

---

¹⁷¹ Unesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2012, *sp. zn. 5 Tdo 159/2012* [cit. 28. 1. 2020].

¹⁷² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 889.

¹⁷³ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 153, 156-157.

Přestupek dle ustanovení § 7 odst. 3 písm. a) zákona o některých přestupcích chrání práva národnostních menšin, konkrétně jejich výkon příslušníky národnostních menšin před jednáními, jež jej omezují či znemožňují, tedy před jednáními svou povahou diskriminačními.

Příslušník národnostní menšiny je vymezen v zákoně č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o právech národnostních menšin“). Rozumí se jím „*občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti*“.¹⁷⁴

Práva takovýchto osob jsou zaručena na nejvyšší úrovni. Garantuje je hlava třetí Listiny základních a svobod. Ustanovení této hlavy zaručují všestranný rozvoj, zejména právo společně s jinými příslušníky menšiny rozvíjet vlastní kulturu, právo rozšiřovat a přijímat informace v jejich mateřském jazyce a sdružovat se v národnostních sdruženích, dále pak právo na vzdělání v jejich jazyce, právo užívat takového jazyka v úředním styku a také právo účasti na řešení věcí týkajících se národnostních a etnických menšin.

Rovněž jsou práva příslušníků národnostních menšin zakotvena v některých mezinárodních smlouvách, jimiž je Česká republika vázána, zákonem o právech národnostních menšin a dalšími zvláštními zákony.¹⁷⁵

Jednání omezující nebo znemožňující výkon práv příslušníků národnostních menšin může být jak úmyslné, tak nedbalostní, přičemž se jej může dopustit fyzická osoba i osoba právnická a podnikající fyzická osoba.

Trestnými činy, jejichž účelem je rovněž ochrana před diskriminačními jednáními, jsou trestný čin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle ustanovení § 355 trestního zákoníku a trestný čin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod zakotvený v ustanovení § 356 trestního zákoníku. Jejich skutkové podstaty jsou vymezeny tak, že by k nějakému bližšímu konfliktu s výše uvedeným přestupkem nemělo dojít. Navíc tyto nechrání pouze příslušníky národnostních menšin.

---

¹⁷⁴ Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 2.

¹⁷⁵ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 972.

3.6 Způsobení újmy jinému ze zvláštní pohnutky

Obligatorním znakem skutkové podstaty přestupku dle ustanovení § 7 odst. 3 písm. b) zákona o některých přestupcích je zvláštní pohnutka. Obecně pohnutka představuje fakultativní znak subjektivní stránky přestupku, je-li však takový znak vyžadován zákonem formulovanou skutkovou podstatou, stává se obligatorním a jeho naplnění je podmínkou pro spáchání přestupku. Jednání ze zvláštní pohnutky vyžadované u přestupku zakotveného ve výše uvedeném ustanovení je formulované jako jednání učiněné proti jinému „*pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, věk, zdravotní postižení, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho rodinný stav*“.¹⁷⁶

Jednáním z vypočtených diskriminačních důvodů musí být jinému přivozena újma jakožto další podmínka přestupku. Újma ve smyslu ustanovení § 7 odst. 3 písm. b) zákona o některých přestupcích není definována. Lze za ní považovat například újmu na vážnosti u spoluobčanů, v zaměstnání či v rodinných vztazích. Zejména půjde o jednání spočívající v odepření poskytnutí nějaké služby.¹⁷⁷

Pro subjekt a subjektivní stránku platí totéž co pro předchozí přestupek.

Blízkým trestným činem posledního přestupku proti občanskému soužití je například trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle ustanovení § 352 trestního zákoníku. Obligatorním znakem uvedeného trestného činu je rovněž zvláštní pohnutka. Objektivní stránka spočívá v užití násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo ve vyhrožování usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, představuje tak jednání závažnějšího charakteru nežli v případě přestupku. Jednáno může být pouze úmyslně, a to fyzickou i právnickou osobou.

---

¹⁷⁶ Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, § 7 odst. 3 písm. b).

¹⁷⁷ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 973-974.

4 PŘESTUPKY PROTI MAJETKU

4.1 Úvod do přestupků proti majetku

V ustanovení § 8 zákona o některých přestupcích je zakotvena skupina přestupků chránících majetek, respektive zájem na ochraně majetku, jenž představuje druhový objekt této kategorie přestupků.

Právo každého vlastnit majetek je zaručeno jakožto jedno ze základních lidských práv článkem 11 Listiny základních práv a svobod. Co se rozumí majetkem, definuje ustanovení § 495 občanského zákoníku jako „*souhrn všeho, co osobě patří*“.¹⁷⁸ Předmětem přestupků proti majetku jsou tedy věci, respektive cizí věci.¹⁷⁹

Ochrana majetku je poskytována i normami trestního práva. Majetkové trestné činy tvoří širší skupinu protispolečenských činů nežli přestupky proti majetku, přesněji řečeno v rámci trestněprávní odpovědnosti je za účelem ochrany majetku postihováno vícero různých protiprávních jednání. Každý jednotlivý přestupek proti majetku má svůj korespondující trestný čin, proto nejsou veškeré skutkové podstaty přestupků v zákoně o některých přestupcích blíže definovány a analogicky se vychází z ustanovení trestního zákoníku, přičemž kritériem rozlišujícím povahu deliktů, tedy zda se jedná o přestupek, či trestný čin, je společenská škodlivost.¹⁸⁰ Trestněprávní odpovědnost se uplatňuje pouze v případech určitého stupně společenské škodlivosti, který je vyjádřen různými znaky, mimo jiné u mnohých trestných činů výší způsobené škody. Trestní zákoník ve svém ustanovení § 138 upravuje výše škod zakládající trestněprávní odpovědnost. Zde stanovené částky se rovněž uplatňují v případě určení výše prospěchu, nákladů k odstranění následků poškození životního prostředí a hodnoty věci. Je-li diferenčním znakem mezi konkrétním přestupkem a jeho korespondujícím trestným činem výše způsobené škody a nedosáhne-li způsobená škoda trestním zákoníkem stanovené hranice, jedná se o méně závažný protispolečenský čin, tedy o přestupek. Rozhodná je hranice škody nikoliv nepatrné ve výši 5 000 Kč, která rozděluje tyto dva typy deliktů chránící totožný zájem. V případě přestupku neoprávněného užívání cizí věci a totožného trestného

¹⁷⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 495.

¹⁷⁹ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 161.

¹⁸⁰ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 982.

činu je to pak škoda nikoliv malá ve výši 25 000 Kč, případně nikoliv malá hodnota věci jakožto předmětu deliktu. Výše způsobené škody se určuje na základě ceny, za níž se věc jakožto předmět útoku v době a v místě činu obvykle prodává, případně z nákladů na uvedení v předešlý stav.¹⁸¹

Přijetím zákona o některých přestupcích byl rozšířen okruh případných pachatelů přestupků proti majetku tak, že byla zavedena i odpovědnost právnických a podnikajících fyzických osob za jejich spáchání. Jejich odpovědnost je však odpovědností objektivní bez ohledu na zavinění. U fyzických osob je vyžadována forma úmyslného zavinění, a to pro všechny přestupky proti majetku.¹⁸²

Ustanovení § 8 zákona o některých přestupcích je strukturováno podobně jako ustanovení § 7 téhož zákona upravující přestupky proti občanskému soužití. Tedy v první řadě jsou zde zakotveny jednotlivé skutkové podstaty, dále správní tresty, které lze za přestupky uložit. Kromě toho obsahuje poslední odstavce ustanovení § 8 zákona o některých přestupcích zvláštní procesní úpravu, jež se týká některých přestupků proti majetku spáchaných mezi osobami blízkými, kdy je rovněž jako v případě přestupků proti občanskému soužití k zahájení řízení či pokračování v něm potřeba souhlasu takovýchto osob.

Přestupky proti majetku představují jednu z nejčastěji páchaných kategorií přestupků, jak bylo již ilustrováno na statistice uvedené v předchozí kapitole. Dojde-li ovšem ke zvýšení požadované hranice výše způsobené škody oddělující přestupky a trestné činy, počet přestupků proti majetku naroste. Již prvním čtením¹⁸³ totiž prošel návrh zákona skupiny vládních i opozičních poslanců, jímž má být novelizován mimo jiné trestní zákoník, především jeho ustanovení § 138 upravující výše škod, prospěchu, nákladů k odstranění poškození životního prostředí a hodnoty věci. Ty se mají dle předkladatelů zdvojnásobit, jelikož aktuálně stanovené hranice neodpovídají ekonomické realitě. Jak plyne z důvodové zprávy k návrhu zákona, hranice škod byly určeny už před sedmnácti lety, od té doby došlo k razantnímu navýšení inflace o více jak 30 %. Stanovené výše škod tak nevyjadřují společenskou škodlivost odpovídající aktuální ekonomické situaci. Předkládající poslanci předpokládají s případným zvýšením

---

¹⁸¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 648-649.

¹⁸² JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 982.

¹⁸³ Ke dni 29. 11. 2019.

hranice škody pro trestní odpovědnost větší zatížení správních orgánů, když se řada protiprávních činů, které byly doposud trestnými, přesune do kategorie přestupků. Nárůst přestupků, které budou muset správní orgány ročně navíc řešit, odhadují na 5 000 až 10 000 věcí, přičemž ale poukazují na fakt, že vzhledem k vysoké neobjasněnosti těchto deliktů, kdy často není zjištěn jejich pachatel, lze reálné navýšení očekávat jen v rozmezí 3 000 až 5 000 věcí.

4.2 Způsobení škody na cizím majetku

Způsobit škodu na cizím majetku je dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích možno krádeží, zpronevěrou, podvodem či zničením nebo poškozením věci z takového majetku. Vzhledem k společenské závažnosti přestupků dle toho ustanovení je trestný i jejich pokus. Rovněž za jejich spáchání nese odpovědnost i organizátor, návodce a pomocník, což dle původní úpravy obsažené v zákoně o přestupcích nebylo možné.

Útoky, jimiž lze škodu na cizím majetku ve smyslu ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) způsobit, zákonodárce vymezil taxativně. Blíže je ale nespécifikoval. Je proto třeba, jak bylo uvedeno v úvodu této kapitoly, vycházet z ustanovení trestního zákoníku, která zakotvují korespondující trestné činy.¹⁸⁴

Pro odpovědnost za přestupek podle výše uvedeného ustanovení je nutné způsobení škody.¹⁸⁵ Co se rozumí škodou, zákon o některých přestupcích nijak nevynezuje. Definoval ji Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 24. 1. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2146/2000, a sice že škoda je „*újma, která nastala v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi*“.¹⁸⁶ Výši takovéto újmy zákon o některých přestupcích rovněž neurčuje. Ne každé způsobení škody vypočtenými útoky je však přestupkem. Dosáhne-li způsobená škoda hranice, jíž trestní zákoník požaduje pro odpovědnost za některý z korespondujících trestných činů, bude odpovědnost za přestupek vyloučena. Maximální hranici způsobené škody pro odpovědnost za přestupek je tedy potřeba vyvozovat z ustanovení trestního zákoníku. Minimální hranice škody stanovena není, v úvahu však bude nutno vzít, zda v daném případě byl naplněn materiální znak přestupku.

¹⁸⁴ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 982.

¹⁸⁵ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 982.

¹⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2146/2000 [cit. 13. 2. 2020].

Je žádoucí zdůraznit, že v případě dílčích útoků pokračování v přestupku, respektive pokračování v trestném činu se výše škod způsobených jednotlivými útoky sčítají. Tedy jestliže pachatel každým dílčím útokem způsobí škodu, jejíž výše nezakládá odpovědnost za trestný čin, neznamená to ještě, že jeho jednání je přestupkem. Pokud se tyto škody v součtu rovnají alespoň minimální výši škody, která je znakem trestného činu, bude pachatel odpovědný za tento závažnější veřejnoprávní delikt.

4.2.1 Krádež

Prvním z uvedených útoků, jimiž lze způsobit škodu na cizím majetku, je krádež. Krádeží se rozumí přisvojení si cizí věci zmocněním. Přisvojením se pachatel nestává vlastníkem věci, nýbrž jen získává možnost s věcí trvale disponovat, přičemž však nezáleží na tom, zda této možnosti skutečně využije nebo zda se věci později zbaví. Podstatou přisvojení je, že pachatel vyloučí z dispozice s věcí vlastníka této věci, případně jejího oprávněného či faktického držitele. Takové vyloučení musí být trvalé povahy. Tedy pokud by bylo úmyslem pachatele takto vlastníka či držitele věci vyloučit jen dočasně a po nějaké době mu věc vrátit, jednalo by se o přestupek neoprávněného užívání cizí věci dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. b) zákona o některých přestupcích, nebyly-li by naplněny znaky trestného činu neoprávněného užívání cizí věci dle ustanovení § 207 trestního zákoníku. Zmocněním se rozumí získání věci do moci, respektive odejmutí věci z moci jejího vlastníka či držitele, přičemž způsob tohoto zmocnění není přesně stanoven. Může k němu dojít i prostřednictvím jiné osoby, kdy pachatel tuto osobu, která není pro některý ze zákonných důvodů za přestupek odpovědná, využije. Takovýto pachatel je označován jako nepřímý.¹⁸⁷

Předmětem přestupku je cizí věc. Cizí věc je věc, jež není ve vlastnictví pachatele, přesněji řečeno pachatel věci není jejím výlučným vlastníkem. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 30. 9. 2011, sp. zn. NS 6 Tdo 988/2011 judikoval, že trestného činu krádeže se dopustí i spoluvlastník věci, přisvojí-li si věc coby předmět spoluvlastnictví. Analogicky se toto uplatní i pro přestupek. Naopak krádež nebude možná u věci jakožto součásti společného jmění manželů,

---

¹⁸⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1978-1984.

jelikož každý z manželů je vlastníkem celé takové věci a nemůže si ji tedy přisvojit.¹⁸⁸

Následek přestupku představuje způsobení škody pachatelem jinému, přičemž výše škody nesmí dosáhnout 5 000 Kč. Způsobení škody nikoliv nepatrné, tedy škody ve výši nejméně 5 000 Kč by zakládalo odpovědnost za závažnější delikt, a to za trestný čin krádeže dle ustanovení § 205 trestního zákoníku. O přestupek dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) bod 1 zákona o některých přestupcích rovněž nepůjde, je-li čin spáchán vloupáním, také pokud se pachatel bezprostředně po činu pokusí uchovat si nějakou věc násilím či pohrůžkou bezprostředního násilí nebo spáchá-li jej na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, typicky kapesní krádež. Přestupkem nebude ani čin spáchaný na území, na němž je nebo byla prováděna evakuace osob. V takových případech nehraje výše způsobené škody roli a jednání je trestným činem bez ohledu na to, zda vzniklá škoda dosáhla hranice škody nikoliv nepatrné.¹⁸⁹

Typickým přestupkem ve smyslu ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) bod 1 zákona o některých přestupcích jsou drobné krádeže v obchodech. Okamžik jejich dokonání nastává, jakmile pachatel projde pokladním prostorem.¹⁹⁰ Možná je ale také krádež elektrického proudu, kdy se pachatel napojí na rozvody společných prostor domu či jiných bytových jednotek, čímž sebe obohatí a způsobí tak jinému škodu.

Přestupku krádeže se může dopustit fyzická osoba, a to svým úmyslným jednáním, zároveň i právnická a podnikající fyzická osoba. V případě korespondujícího trestného činu krádeže může být subjektem deliktu rovněž fyzická a právnická osoba. Ve všech případech je trestán i pokus.

4.2.2 Zpronevěra

Zpronevěry se dopustí ten, kdo si přisvojí cizí věc, jež mu byla svěřena. Předmětem jednání je tedy cizí věc, kterou pachateli svěří jiná osoba, a to za konkrétním účelem, není však podmínkou, aby takovou osobou byl vlastník věci.¹⁹¹

---

¹⁸⁸ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 163.

¹⁸⁹ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 982-983.

¹⁹⁰ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 2. 7. 2015, č. j. 51 A 8/2014-44 [cit. 13. 2. 2020].

¹⁹¹ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 167.

Svěřenou věcí může být jak individuálně určená věc, tak věc zastupitelná, typicky peníze. Odborná literatura upozorňuje, že svěřenou věcí nemohou být bankovní vklady, jelikož prostředky na účtu jsou majetkem banky.¹⁹²

Ke zpronevěře dochází stejně jako u krádeže přisvojením. Rozdílem je, že v případě zpronevěry se pachatel cizí věci nezmocní, neodejme ji z moci vlastníka či držitele, protože taková věc se již před přisvojením nachází v moci pachatele, konkrétně na základě svěřeni, ke kterému může dojít jak písemnou smlouvou, tak prostým předáním věci.¹⁹³

Podstatou zpronevěry je úmysl pachatele se svěřenou věcí trvale nakládat jako s vlastní, respektive vyloučit z takového nakládání vlastníka či držitele věci, přičemž je trestán i pokus takového jednání. Aby čin mohl být přestupkem, musí jím být způsobena škoda, jejíž maximální výše nesmí, stejně jako u krádeže, dosahovat 5 000 Kč. Způsobená škoda ve výši nejméně 5 000 Kč je totiž znakem korespondujícího trestného činu zpronevěry dle ustanovení § 206 trestního zákoníku.

Přestupkem zpronevěry bude kupříkladu jednání pracovnice na poštovní přepážce, která si ponechá peníze převzaté za doručený balík. Běžnými jsou zpronevěry pokladních v obchodech. U nich se často jedná o pokračování v přestupku, peníze si totiž přisvojují opakovaně a činí tak s jednotným záměrem.

Známý je případ policisty, který zpronevěřil peníze vybrané za uložené blokové pokuty. Spáchaný čin naplňující znaky přestupku byl vzhledem k postavení pachatele kázeňským přestupkem dle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, tedy svou povahou disciplinárním deliktem.¹⁹⁴

Subjektem přestupku zpronevěry může být pouze fyzická, právnická či podnikající fyzická osoba, jíž byla věc svěřena.¹⁹⁵ Pro trestný čin platí totéž, tedy samozřejmě s tím rozdílem, že není rozlišována nepodnikající a podnikající fyzická osoba.

---

¹⁹² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 658-659.

¹⁹³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 659.

¹⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2016, č. j. 5 As 35/2014-25 [cit. 13. 2. 2020].

¹⁹⁵ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 167.

4.2.3 Podvod

U definice podvodu budeme jako ve všech předchozích bodech vycházet analogicky z vymezení trestního zákoníku, dle jehož ustanovení § 209 se podvodem rozumí obohacení pachatele či jiné osoby a to tak, že pachatel uvede jiného v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti.

Znakem podvodného jednání je obohacení ať již pachatele, nebo jiné osoby. Takovéto obohacení je činěno na úkor třetí osoby, které vznikne škoda, přičemž pro odpovědnost za přestupek musí být způsobená škoda menší než 5 000 Kč, jinak by byly naplněny znaky trestného činu podvodu. Kromě trestného činu podvodu zakotveného v ustanovení § 209 trestního zákoníku, jehož znakem je následek v podobě škody nikoliv nepatrné, zahrnuje trestní zákoník i jiné skutkové podstaty postihující podvodná jednání, a to trestné činy pojistného podvodu, úvěrového podvodu a dotačního podvodu, jejichž znakem není výše způsobené škody. Uvedené speciální trestné činy jsou charakterizovány úžeji vymezeným způsobem protiprávního jednání. Ve vztahu k trestnému činu podvodu dle ustanovení § 209 trestního zákoníku, ale i k přestupku dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) bod 3 tyto představují speciální skutkové podstaty, nicméně odpovědnost za ně musí být uplatňována v závislosti na dosažené společenské škodlivosti v každém jednotlivém případě.¹⁹⁶

Pachatel přestupku podvodu sebe či jiného obohatí tím, že jinou osobu, přičemž se nemusí jednat o tutéž osobu, na jejíž úkor k obohacení dojde, uvede v omyl, využije jejího omylu či zamlčí podstatné skutečnosti.¹⁹⁷ Oklamanou osobou může být i právnická osoba, úřad či jiný státní orgán.¹⁹⁸ Judikatura vylučuje, aby byl takto oklamán soud rozhodující v občanském soudním řízení.¹⁹⁹

Omyl je obecně definován jako nesoulad subjektivní představy se skutečností. Uvedení v omyl může být učiněno konáním i opomenutím. Pachatel však nemusí sám omyl vyvolat, postačí, že pouze využije již existujícího omylu jiné osoby, pro toto jednání ovšem není potřeba, aby pachatel osobu v omylu utvrzoval či ztěžoval její zjištění, že se jedná o omyl. Podvodné jednání spočívá rovněž v zamlčení podstatných skutečností, tedy takových skutečností, jaké jsou

---

¹⁹⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 666.

¹⁹⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 662, 665.

¹⁹⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2053.

¹⁹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2005, *sp. zn. 11 Tdo 229/2004* [cit. 14. 2. 2020].

pro jiného rozhodné vzhledem k jeho další majetkové dispozici, na jejímž základě vznikne obohacení pachatele.²⁰⁰

Častým přestupkem dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) bod 3 zákona o některých přestupcích je jízda na černo jakožto jednání osoby s úmyslem obohatit se na úkor přepravce, kterému za přepravu nezaplatí. Skutková podstata nebude naplněna tehdy, bude-li scházet výše uvedený úmysl. Tedy pokud pasažér bude mít platné předplatné, jen jej nebude moci v době kontroly doložit, o přestupek podvodu nepůjde.²⁰¹

Dalším příkladem z praxe je přestupek podvodu, kterého se dopustily dvě ženy, když prodávaly seniorkám prací prášky za cenu mnohonásobně vyšší, než byla jejich skutečná hodnota a částka, za níž prací prostředky pořídily. Ženy seniorkám prací prášky nabízely jako jedinečnou a neopakovatelnou nabídku s příslibem, že pokud si prášek zakoupí, získají navíc dárkovou poukázku do nejmenované drogerie. Jelikož ženy takto podvedly více seniorek, lze jejich jednání kvalifikovat jako pokračování v přestupku, tedy jednání s jednotným záměrem. Způsobené škody však ve svém součtu nedosáhly 5 000 Kč, postačilo tak uplatnění správněprávní odpovědnosti.

Jako přestupek podvodu je hodnoceno i jednání, kdy si pachatel sjedná půjčku přes internet, přičemž ale nepoužije své údaje, ale údaje jiného, na jehož jméno půjčku sjedná.

Pro odpovědnost za přestupek podvodu je vyžadován úmysl, není-li pachatelem právnická či podnikající fyzická osoba. Trestný je i pokus, stejně jako v případě trestného činu podvodu dle ustanovení § 209 trestního zákoníku. V souvislosti s tím, je zajímavé zmínit, že speciální trestné činy pojistného, úvěrové a dotačního podvodu jsou dokonány již ve fázi pokusu, jedná se totiž o předčasně dokonané trestné činy.²⁰²

4.2.4 Zničení nebo poškození věci

Přestupku způsobení škody na cizím majetku dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích se dopustí rovněž ten, kdo zničí nebo poškodí věc z majetku jiného. Zničením nebo poškozením cizí věci se rozumí její

---

²⁰⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 662-664.

²⁰¹ HRNČÁŘ, J. *Přepravní kontrola v MHD versus černý pasažér* [online]. 2005 [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prepravni-kontrola-v-mhd-versus-cerny-pasazer-32412.html>.

²⁰² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 667, 669.

znehodnocení ať již částečné, nebo úplné, tudíž způsobení škody jiné osobě.²⁰³ Výše způsobené škody nesmí dosáhnout částky 5 000 Kč, tedy škody nikoliv nepatrné jakožto znaku korespondujícího trestného činu poškození cizí věci dle ustanovení § 228 trestního zákoníku. Výjimku z výše uvedeného představuje tzv. sprejerství, jímž se rozumí poškození cizí věci pomalováním či popsáním barvou nebo jinou látkou, jelikož takového jednání bude vždy hodnoceno jako trestný čin poškození cizí věci podle ustanovení § 228 odst. 2 trestního zákoníku, nikoliv jako přestupek, a to bez ohledu na výši způsobené škody.²⁰⁴

K samotnému poškození či zničení cizí věci může dojít konáním i opomenutím.²⁰⁵ Typické jsou zejména přestupky spáchané konáním, ať už se jedná o rozbití skleněných výplní oken, dveří, nebo o poškozování laviček na veřejném prostranství. Též bylo správním orgánem za přestupek zničení a poškození cizí věci uznáno plivnutí na policejní vůz. Způsobená škoda odpovídala výši nákladů na obnovení v předešlý stav.

Odpovědnou za výše uvedené protiprávní jednání může být fyzická, právnická i podnikající fyzická osoba, přičemž trestán je i pokus takového jednání.

4.3 Neoprávněné užívání cizího majetku

Hlavním znakem přestupku neoprávněného užívání cizího majetku je dočasnost. Přestupek dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. b) zákona o některých přestupcích spočívá v přechodném užívání cizího majetku. Základem přestupku je tedy úmysl cizí majetek užívat pouze dočasně, nikoliv trvale, čímž se odlišuje od přestupku krádeže a zpronevěry. Rovněž je takové užívání neoprávněné. Pachatel nemá oprávnění majetek užívat nebo jej užívat jiným způsobem, než ke kterému mu byl svěřen. Prostřednictvím výrazu „neoprávněně“ je přímo součástí zákonného vymezení skutkové podstaty přestupku znak protiprávnosti.²⁰⁶

---

²⁰³ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 984.

²⁰⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 677.

²⁰⁵ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 171.

²⁰⁶ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 172-173.

Pachatel neoprávněně užívá cizí majetek poté, co se jej zmocní, tudíž získá do své moci a odejme z moci vlastníka či držitele, nebo poté, co mu věc z takového majetku byla svěřena.²⁰⁷

Pro odpovědnost za přestupek je potřeba vymezit korespondující trestný čin neoprávněného užívání cizí věci dle ustanovení § 207 trestního zákoníku. Jeho základem je taktéž úmysl přechodně užívat cizí věc, které se pachatel zmocnil či která mu byla svěřena. Pro odpovědnost za trestný čin je vyžadováno, aby pachatel neoprávněně užíval věc nikoliv malé hodnoty, tedy takovou, jejíž hodnota činí nejméně 25 000 Kč. Na hodnotě užívané věci nezáleží, je-li jí motorové vozidlo, pak je vždy naplněna skutková podstata trestného činu neoprávněného užívání cizí věci. Užívá-li pachatel neoprávněně věc, která mu byla svěřena, je pro trestněprávní odpovědnost relevantní výše způsobené škody, která musí dosáhnout alespoň 25 000 Kč, jinak by byla naplněna skutková podstata přestupku neoprávněného užívání cizí věci. Stručněji řečeno, diferenciačním kritériem přestupku a trestného činu je předmět, v případě věci svěřené následek. Předmětem přestupku mohou být pouze věci hodnoty nižší než 25 000 Kč, nikoliv však motorové vozidlo bez ohledu na jeho cenu. Užíváním svěřené věci, má-li být uplatněna správněprávní odpovědnost, lze způsobit škodu jen ve výši nedosahující 25 000 Kč.²⁰⁸

Pro určení, co se rozumí motorovým vozidlem je potřeba vycházet z definice obsažené v ustanovení § 2 písm. g) silničního zákona, kde je motorové vozidlo vymezeno jako „*nekolejové vozidlo poháněné vlastní pohonnou jednotkou a trolejbus*“.²⁰⁹ Odborná literatura upozorňuje na to, že za motorové vozidlo je nutno považovat rovněž i tzv. zvláštní motorová vozidla jako je multikára, zemědělský a lesnický traktor či pojízdný pracovní stroj.²¹⁰

Mimo motorové vozidlo, které nemůže být předmětem přestupku, jím pro svou povahu rovněž nemohou být ani peníze nebo jiné věci, jež se užitím

---

²⁰⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 687.

²⁰⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 687-688.

²⁰⁹ Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 2 písm. g).

²¹⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2031.

spotřebují.²¹¹ Naopak vyloučena není nemovitá věc, kupříkladu pole, ale za určitých okolností také dům, byt či nebytové prostory.²¹²

Trestní zákoník zakotvuje ve svém ustanovení § 208 trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru, jenž spočívá v neoprávněném obsazení či protiprávní užívání takových prostorů, není-li tím porušena domovní svoboda a naplněny tak znaky skutkové podstaty trestného činu porušování domovní svobody dle ustanovení § 178 trestního zákoníku. Jedná se i o takové případy, kdy osoba některý z výše uvedených objektů dříve užívala oprávněně, ale později právní důvod k užívání zanikl a ona jej přesto užívá i nadále. V jednotlivých situacích je potřeba posuzovat veškeré okolnosti daného případu, jako například délku takového užívání či způsobení škody, a určit, jestli okolnosti odůvodňují odpovědnost za trestný čin, tedy zda je jednání natolik společensky škodlivé, či zda ve světle zásady subsidiarity trestní represe postačí uplatnění správněprávní odpovědnosti.²¹³

Příkladem neoprávněného užívání cizí nemovité věci, které není trestným činem, nýbrž přestupkem, je užití hotelového pokoje, kde pachatel tajně noc přespí, či užití sklepních prostor bytového domu ke stejnému účelu. Přestupku neoprávněného užívání cizí věci se dopustili i muž se ženou, kteří neoprávněně vnikli do zemědělského objektu za účelem pohlavního styku. Z výše uvedeného je zřejmé, že přestupkem jsou užívání krátkodobého charakteru.

Subjektem přestupku neoprávněného užívání cizí věci může být fyzická, právnická i podnikající fyzická osoba. Pokud jde ale o neoprávněné užívání věci svěřené, může být pachatelem pouze osoba, které byla věc svěřena.²¹⁴

4.4 Přisvojení si cizí věci nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby

Přestupku dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. c) zákona o některých přestupcích se dopustí ten, kdo si присvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby. Přisvojením, jak již bylo vymezeno u krádeže, se

---

²¹¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 688.

²¹² STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 174.

²¹³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2039-2041.

²¹⁴ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 174.

rozumí jednání, jímž pachatele trvale vyloučí vlastníka věci či jejího držitele z trvalé dispozice s touto věcí a možnost trvale s věcí disponovat získá on sám.

Jedním ze způsobů přisvojení si cizí věci dle výše uvedené skutkové podstaty je nález. Nalezne-li osoba věc, jež je svou povahou věcí ztracenou či skrytou neboli takovou, která má svého vlastníka či oprávněného držitele, a nalezenou věc oprávněné osobě nevrátí, případně, pokud neví, kdo takovouto osobou je, nepostupuje dle občanského zákoníku, tedy nepředá bez zbytečného odkladu nalezenou věc obci nebo provozovateli veřejné budovy či veřejného prostředku, jedná protiprávně.²¹⁵

Občanský zákoník vychází z vyvratitelné právní domněnky, že nalezená věc má svého vlastníka, není věcí opuštěnou, tedy takovou věcí, která dle ustanovení § 1045 odst. 1 občanského zákoníku nikomu nepatří a každý si ji může přivlastnit, nálezce ji tak „*nesmí [...] bez dalšího považovat za opuštěnou a přivlastnit si ji*“.²¹⁶ Za opuštěnou je však pokládána věc, která je nalezena na místě veřejnosti přístupném, přičemž lze důvodně předpokládat, že věc měla pro jejího vlastníka jen nepatrnou hodnotu.²¹⁷ Povahu nalezené věci je třeba posuzovat vždy individuálně, v každém jednotlivém případě zvlášť s ohledem na konkrétní věc, místo nalezení a další okolnosti. Pro určení, zda se jedná o věc opuštěnou, není rozhodné pouhé fyzické opuštění jejím vlastníkem či držitelem, ale vůle oprávněné osoby dále nevykonávat své právo k věci.²¹⁸ Projev vůle směřující k zániku vlastnického práva k věci může být učiněn i konkludentně.²¹⁹

Přisvojit si cizí věc je možno také jinak nežli nálezem. Odborná literatura uvádí nejčastěji jako příklady přisvojení si věci bez přivolení jejího vlastníka situace, kdy věc donese pachateli zvíře či dítě. Rovněž je možno získání věc omylem, ať se již jedná o omyl vlastníka, pachatele přestupku, nebo třetí osoby.²²⁰

U omylu je však potřeba odlišit, zda nebyl již na počátku úmysl pachatele uvést jiného v omyl či jeho omylu využít a zmocnit se tak cizí věci, protože v takovém případě by byla naplněna skutková podstata přestupku dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) bod 3 zákona o některých přestupcích spočívající ve způsobení škody na cizím majetku podvodem. Pro odpovědnost za přestupek dle

²¹⁵ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 175-177.

²¹⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů, § 1051.

²¹⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů, § 1050, odst. 1.

²¹⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2005, *sp. zn. I. ÚS 696/02* [cit. 18. 2. 2020].

²¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, *sp. zn. 22 Cdo 1479/2012* [cit. 18. 2. 2020].

²²⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 673-674.

ustanovení § 8 odst. 1 písm. c) je nutné, aby se věc nejprve na základě omylu dostala pachateli do moci a až poté pachatel pojal úmysl si věc přisvojit.

Pachatelem přestupku přisvojení si cizí věci nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby je i osoba, která získá věc do své moci v souladu s právem, typicky v krajní nouzi či nutné obraně coby okolnosti vylučující protiprávnost. Následně ale cizí věc protiprávně zadržuje.²²¹

Důležitou podmínkou pro odpovědnost za přestupek dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. c) je, že hodnota věci přisvojené nesmí být rovna 5 000 Kč a částce vyšší. V takovém případě by byly naplněny znaky korespondujícího trestného činu zatajení věci dle ustanovení § 219 trestního zákoníku, jehož podstatou je přisvojení cizí věci hodnoty nikoliv nepatrné, a to rovněž nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby.

Odpovědnou za výše uvedený přestupek může být jak fyzická, tak právnická a podnikající fyzická osoba, za trestný čin rovněž fyzická i právnická osoba.

Nejčastěji se správní orgány setkávají s přivlastněním si nalezených peněz či mobilních telefonů.

4.5 Ukrytí, užití či převedení věci

Posledním z přestupků proti majetku zakotvených v zákoně o některých přestupcích je přestupek ukrytí, užití či převedení věci. Přestupku dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. d) se dopustí ten, kdo ukryje, užívá nebo na sebe anebo na jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

Přestupek dle výše uvedeného ustanovení je svou povahou akcesorický, tedy závislý, a to na jiném přestupku. Primárně musí být spáchán přestupek, jímž jeho pachatel získá určitou věc, která se poté stane předmětem přestupku ukrytí, užití či převedení věci, jehož pachatelem je osoba rozdílná od pachatele prvního přestupku. Tato rozdílnost v osobě pachatele je podmínkou pro odpovědnost za přestupek dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. d) zákona o některých přestupcích.²²²

---

²²¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 As 1/2008-172 [cit. 18. 2. 2020].

²²² STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 178.

Podstatnou není hodnota věci, která je předmětem přestupku ukrytí, užití či převedení věci. Nutné však je, aby tato věc byla získána jiným přestupkem.²²³

Pokud by osoba ukryla, na sebe nebo jiného převedla nebo užívala věc získanou trestným činem či věc, která byla opatřena za věc získanou trestným činem, uplatnila se namísto odpovědnosti za přestupek odpovědnost trestněprávní. Uvedené protiprávní jednání, jehož předmětem je věc získaná trestným činem nebo věc za takto získanou věc opatřená, bylo do února roku 2019 sankcionováno jako trestný čin podílnictví, případně podílnictví z nedbalosti. S účinností od 1. 2. 2019 na základě novely trestního zákoníku provedené zákonem č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony se ale uvedená skutková podstata stala součástí trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti.²²⁴

Z výše uvedeného plyne, že trestného činu spočívajícího v ukrytí, užití či převedení věci získané protiprávním jednáním v podobě trestného činu se lze dopustit i z nedbalosti, což je diferencí od přestupku dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. d) zákona o některých přestupcích, k jehož spáchání je, stejně jako v případě všech přestupků proti majetku, vyžadováno úmyslné zavinění.

Zákon o některých přestupcích taxativně vymezuje jednání, jimiž se lze přestupku dopustit, a to ukrytí, užití a převedení věci. Aby osoba mohla těmito způsoby jednat, musí mít věc ve své moci, disponovat s ní. Ukrytí představuje znesnadnění nalezení věci ať již správním orgánem, nebo oprávněnou osobou. Užitím se rozumí využití užitné hodnoty věci, rovněž i její spotřebování. Převedením získává osoba odlišná od pachatele hlavního přestupku, jímž byla věc získána, možnost disponovat s věcí. K převedení může dojít kupříkladu směnou, koupí, darem či postoupením. Výše uvedená osoba však nemusí věc převést jen na sebe, nýbrž i na jiného, přičemž pachatelem přestupku dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. d) bude pouze ona sama, nikoliv třetí osoba, na kterou věc převedla.²²⁵,²²⁶

---

²²³ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 987-988.

²²⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 690.

²²⁵ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 987-988.

²²⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2140-2141.

Přestupku se může svým zaviněným jednáním dopustit fyzická osoba, bez ohledu na zavinění pak i právnická a podnikající fyzická osoba. Za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti a trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti připouští zákon o odpovědnosti právnických osob rovněž i odpovědnost právnických osob.

Jako příklad lze uvést, navážeme-li na předchozí přestupek, jehož pachatel si přisvojí nalezený mobilní telefon, přestupek kamaráda uvedeného pachatele, který nalezený telefon u sebe po nějakou dobu ukryje, a i on se tak stane pachatelem přestupku proti majetku.

ZÁVĚR

Přestupky proti občanskému soužití a majetku jsou jednou z nejdůležitějších kategorií přestupků vzhledem k zájmům a hodnotám, které chrání. Prostřednictvím nich jsou postihována protiprávní jednání, která jsou pro společnost nežádoucí, nikoliv však natolik nebezpečná, aby byla sankcionována v rámci trestněprávní odpovědnosti. Vedle přestupků proti občanskému soužití a majetku existuje řada dalších přestupků, jimiž je poskytována ochrana různým společenským vztahům, i proto přestupky obecně představují nejdůležitější druh správního deliktu. V právním řádu České republiky tvoří přestupkové právo nezastupitelnou složku.

Jak bylo demonstrováno na statistice ministerstva vnitra pro rok 2018 a na zprávě ministerstva vnitra o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky za rok 2018, značný díl rozhodovací činnosti správních orgánů tvoří právě přestupky proti majetku a občanskému soužití. Výše uvedené dokumenty potvrdily svými údaji mou výchozí tezi spočívající ve vysoké četnosti těchto přestupků včetně prvenství přestupků dopravních, které na základě statistických čísel dominují s počtem spáchaných přestupků až čtyřnásobně vyšším, než je počet kategorie přestupků proti majetku nebo kategorie přestupků proti občanskému soužití společně s přestupky proti veřejnému pořádku. Přes tento rozdíl však tvoří přestupky proti majetku a občanskému soužití druhou největší a podstatnou část rozhodovací agendy správních orgánů.

Cílem mé práce bylo vystihnout současnou právní úpravu přestupků proti občanskému soužití a majetku v provázanosti na úpravu obecné části přestupkového práva hmotného, kdy jsem se mimo jiné soustředila i na proběhlou rekonstrukci správního trestání a na změny, které reforma přinesla.

Současná úprava obecné části hmotného i procesního přestupkového práva je obsažena v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, jenž nabyl účinnosti dne 1. 7. 2017. Smyslem přijetí tohoto předpisu a zákonů přijatých současně s ním v rámci reformy správního práva trestního, mezi něž patří i zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, bylo odstranění výrazných nedostatků, které původní úprava správních deliktů vykazovala. Schválením přestupkového zákona došlo k zjednodušení dělení správních deliktů, ačkoliv i za účinné právní úpravy je sporné vzájemné postavení některých z nich. Především se jedná o poměr mezi současnými přestupky a pořádkovými delikty.

Vztah mezi nimi není v přestupkovém zákoně vůbec vymezen, což nastoluje otázku postavení pořádkových deliktů, zda se i tyto delikty nestaly na základě zákonné změny přestupky. Odborná veřejnost se v tomto převážně shoduje, že nikoliv, neboť by to neodpovídalo rozdílnému účelu těchto dvou typů deliktů. Naopak v názorech, jak široce má být vykládáno zákonné vymezení přestupků vůči trestným činům, se odborná veřejnost rozchází.

Na výše uvedených a dalších sporných bodech nové úpravy jsem ve své práci ukázala, že přestupkový zákon sice vyřešil problémy vyvstávající pro správní orgány z původní právní úpravy, ale zároveň přinesl řadu nových. Rozporné je zejména přechodné ustanovení § 112. Jeho první odstavec se týká, tedy spíše netýká, popsaného vztahu přestupků a pořádkových deliktů. Také první věta druhého odstavce téhož paragrafu vyvolávala u odborné veřejnosti kontroverze, což je již ale minulostí, tato část přechodného ustanovení byla pro svůj rozpor s ústavním pořádkem v nedávné době zrušena Ústavním soudem. Budoucnost aktuální znění ustanovení § 112 odst. 2 s ohledem na provázanost se zrušenou částí bude zřejmě předmětem posuzování.

V úvodní kapitole jsem se věnovala stěžejnímu pojmu přestupku a jeho výkladu pro další účely práce. Porovnala jsem též pozitivněprávní vymezení obsažené v současné a minulé úpravě. Závěrem lze k zákonným definicím říci, že ačkoliv jisté nuance lze v jednotlivých předpisech shledat, a to v podobě vypuštění nebo naopak vložení určitého slova, základní pojetí přestupku zůstalo zachováno. Přestupkový zákon i původní zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích vychází z materiálně-formálního pojetí, kdy formální znaky přestupku doplňuje znak materiální, ať již je vyjádřen jakkoliv.

Cílem své diplomové práce jsem si rovněž stanovila charakteristiku přestupků proti občanskému soužití a majetku se zaměřením na jejich postavení k trestným činům a zodpovězení otázky, na kolik je jejich vztah komplikovaným.

Pro tento účel jsem v druhé kapitole diplomové práce popsala poměr přestupku a trestného činu v obecné rovině. Diferenci lze spatřit již ve změně původního materiálně-formálního pojetí trestného činu, které je aktuálně ve smyslu účinného trestního zákoníku pojetím formálním, doplněné však o materiální korektiv. V práci jsem porovnala jednotlivé obecné a typové znaky těchto dvou veřejnoprávních deliktů, mezi nimiž se nenašly jen odlišnosti, nýbrž i znaky shodné. Již samotná protiprávnost či požadavek formálního označení deliktů platí pro přestupek i trestný čin. Vymezení vztahu přestupku a trestného činu obecně

v teoretické rovině nebylo natolik obtížným, jak se později ukázalo u některých konkrétních skutkových podstat.

Přestupky proti občanskému soužití slouží k ochraně zájmu pro společnost sice důležitého, ale nijak právně definovaného. Občanské soužití je pojmem neurčitým, s ohledem na to je tedy obtížné posoudit, zda daným jednáním mohl být chráněný zájem ohrožen či porušen. Při popisu jednotlivých skutkových podstat jsem shledala nejproblematictější skutkovou podstatu přestupku ublížení na zdraví. Dle mého názoru spojením původních skutkových podstat přestupků „ublížení na zdraví z nedbalosti“ a „drobného ublížení na zdraví“ zakotvených v zákoně o přestupcích před novelou účinnou od října 2016 a vytvořením skutkové podstaty jediné nedošlo k zjednodušení kvalifikace přestupku, nýbrž se pro správní orgány zkomplikovalo hodnocení následků protiprávního jednání. Za současné právní úpravy není zřejmé, jaká intenzita následku je potřebná pro odpovědnost za přestupek, přičemž v návaznosti na předchozí úpravu a správní praxi je zjevné, že potřebný stupeň závažnosti následku, respektive maximální intenzita se liší vzhledem k zavinění. V případě úmyslného jednání musí být způsobený následek co do intenzity menší nežli ublížení na zdraví definované v trestním zákoníku, jelikož takový následek je znakem trestného činu ublížení na zdraví a rovněž diferenciacním kritériem mezi tímto trestným činem a přestupkem. Naopak u nedbalostního zavinění může následek odpovídat ublížení na zdraví ve smyslu trestního zákoníku, tedy intenzita může být vyšší než u úmyslného přestupku. Do kolize se může totiž dostat s trestným činem ublížení na zdraví z nedbalosti, který však obsahuje další znak, jehož naplnění je potřeba a který rozlišuje tyto dva delikty, a sice porušení důležité povinnosti. Dokonce se dá říci, že je spíše potřebné u nedbalostního jednání závažnějšího následku, aby byl vůbec naplněn materiální znak přestupku. I dle původní úpravy byl pro odpovědnost plynoucí z nedbalostního jednání vyžadován vážnější následek, nikoliv jen drobné ublížení na zdraví jako v případě úmyslu. Vezme-li v úvahu, že v případě přestupku dopravní nehody s ublížením na zdraví jinému dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. h) silničního zákona, musí správní orgán pro uplatnění odpovědnosti za přestupek prokázat, že způsobený následek je takové intenzity, že naplňuje definici ublížení na zdraví podle trestního zákoníku, je zjevné, o jak problematickou otázku se jedná, když tentýž pojem „ublížení na zdraví“ je pro odpovědnost dle zákona o některých přestupcích vykládán odlišně než pro odpovědnost dle zákona silničního. Odborná literatura, judikatura ani komentáře

se tímto problémem nikterak nezabývají, neexistuje ani jednotná metodika pro posuzování ublížení na zdraví ve smyslu zákona o některých přestupcích. Je nutno podotknout, že ani rozhodovací praxe jednotlivých správních orgánů není v tomto jednotná.

Co se týče přestupků proti majetku, zde neshledávám větší obtíže při hodnocení protiprávního jednání, jelikož zákonodárce zde postavení přestupku k trestnému činu poměrně jasně vymezil hranicí způsobené škody či hodnoty věci coby předmětu deliktu, případně jinými znaky. U této kategorie přestupků je zajímavá především aktuálně projednávaná novela nejen trestního zákoníku, která by výše uvedených dělicích hranic zdvojnásobila. Je otázkou, zda v případě zákonné změny bude zatížení správních orgánů odpovídat odhadu předkladatelů novely, či zda bude menší nebo větší, a jak se s případným nárůstem agendy správní orgány vypořádají. Za současných požadavků, jež jsou přestupkovým zákonem na oprávněné úřední osoby kladeny, by navýšení počtu řešených věcí mohlo vzhledem k možnému úbytku úředníků, kteří by nesplnili stanovené podmínky pro další výkon činnosti, znamenat značné potíže. Vláda ale Poslanecké sněmovně dne 6. 12. 2019 předložila návrh zákona novelizující přestupkový zákon, který by dosavadní požadavky na úřední osoby zmírnil a k úbytku úředníků by tak nemuselo dojít.

Na závěr je potřeba říci, že hmotněprávní úprava přestupků prošla v posledních letech značnou proměnou, díky níž byla sjednocena předešlá velmi roztržitá úprava správního trestání, přesto však zůstává přestupkové právo nekodifikovanou částí právního řádu. S ohledem na celkový počet kategorií přestupků, jejich různorodost co do zájmů a povinností, před jejichž porušením chrání, není ani koncentrace do jednoho právního předpisu možná. Přes jisté klady nové úpravy, jsou zřejmá i její negativa, se kterými se budou muset v budoucnu správní orgány, ale pravděpodobně také správní soudy, případně i zákonodárci vypořádat. Nejasností a sporných výkladů obsahuje právní úprava přestupků vícero, což nelze hodnotit kladně zejména ve spojitosti s tím, že se agendou přestupků zabývají lidé, kteří nemají vždy právnické vzdělání.

RESUMÉ

This thesis deals with the topic of offences against the civil coexistence and property. Listed offences provide protection to very important interests and values, hence they represent one of crucial categories of offences. These offences protect society from unlawful conducts which are objectionable, however not as much as the ones involved in sanctions concerning criminal liability. Facts of offences against the civil coexistence and property are defined by the act n. 251/2016 Co. This act was adopted with act n. 250/2016 Co. and act n. 183/2017 Co. in terms of administrative punishment recodification bringing numerous significant changes in comparison to previous version. Thesis also focuses on changes executed on the base of the administrative punishment revision, as well as the changes made later by act amendment.

Objective of diploma thesis is also substantive adaption of offences against the civil coexistence and property, including basics of substantive law of the offences. Interpretation of offences against the civil coexistence and property is conceived in relation to crimes. Every listed offence comes up to matching crime that protects the same interests and values. However, „the social harmful effect“ is different. Anyway, discernment is not always unambiguous at first.

Thesis is divided into four chapters. First chapter goes into essential term „offence“ and concerning concepts. Further, the previously adopted amendment is reflected and reviewed. Likewise, law definition of offence by previous and current version is compared. The second chapter comprises general relation of offence and crime, as it is specified for stated purpose. Following two chapters deal directly with offences against the civil coexistence and property. Facts of these offence are declared with focus on matching crimes and objectionable questions resulting from this relation. Moreover, thesis is appended by real interesting and frequent cases.

Basically, thesis provides general overview of common substantive adaption of civic coexistence and property law including definition of basic juridical institutes of administrative punishment, points out several changes and deals objectionable questions about problems of above mentioned offences and matching crimes.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Odborná literatura

1. FRUMAROVÁ, K. a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, 400 s., ISBN 978-80-7502-250-9.
2. GERLOCH, A. *Teorie práva*. 7. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, 335 s., ISBN 978-80-7380-652-1.
3. HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 600 s., ISBN 978-80-7400-624-1.
4. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, 1 000 s., ISBN 978-80-7502-380-3.
5. KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 536 s., ISBN 978-80-7400-727-9.
6. MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 239 s., ISBN 978-80-7400-680-7.
7. PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, 448 s., ISBN 978-80-7502-221-9.
8. PRŮCHA, P. *Základy správního práva: učební text pro bakalářské studium*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2017, 254 s., ISBN 978-80-210-8517-6.
9. SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 500 s., ISBN 978-80-7478-002-8.

Odborné komentáře

1. JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 1050 s., ISBN 978-80-7400-772-9.
2. STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích: praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 240 s., ISBN 978-80-7598-096-0.
3. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 3632 s., ISBN 978-80-7400-428-5.

Judikatura

1. Nález Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2001, *sp. zn. Pl. ÚS 16/99*.
2. Nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, *sp. zn. Pl. ÚS 15/19*.
3. Nález Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2012, *sp. zn. III. ÚS 1148/09*.
4. Nález Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2018, *sp. zn. IV. ÚS 1200/16*.
5. Nález Ústavního soudu ze dne 4. 4. 2005, *sp. zn. IV. ÚS 146/04*.
6. Nález Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2002, *sp. zn. IV. ÚS 485/01*.
7. Nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, *sp. zn. I. ÚS 696/02*.
8. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 2. 7. 2015, *č. j. 51 A 8/2014-44*.
9. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 3. 2013, *č. j. 5 A 8/2010-30*.
10. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2011, *č. j. 1 A 24/2010-22*.
11. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2001, *sp. zn. 25 Cdo 2146/2000*.
12. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, *sp. zn. 22 Cdo 1479/2012*.
13. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2009, *č. j. 1 As 96/2008-115*.
14. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 4. 2019, *č. j. 5 As 81/2018-18*.
15. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2016, *č. j. 2 As 13/2016-36*.
16. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 3. 2009, *č. j. 9 As 50/2008-64*.
17. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2007, *č. j. 4 As 40/2007-53*.
18. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2019, *č. j. 6 As 321/2018-31*.
19. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 8. 2012, *č. j. 9 As 34/2012-28*.
20. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2014, *č. j. 5 As 4/2013-26*.
21. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2008, *č. j. 1 As 56/2008-66*.
22. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2018, *č. j. 4 As 278/2018-92*.
23. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2014, *č. j. 4 As 123/2014-33*.
24. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2007, *č. j. 1 As 26/2007-60*.
25. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2005, *č. j. 4 As 33/2004-67*.
26. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2010, *č. j. 2 As 35/2010-62*.
27. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2010, *č. j. 5 As 76/2009-69*.
28. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2017, *č. j. 2 As 29/2017-28*.
29. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 8. 2007, *č. j. 6 As 37/2005-114*.
30. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2010, *č. j. 7 As 12/2010-65*.
31. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2018, *č. j. 7 As 258/2018-30*.

32. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2016, č. j. 5 As 35/2014-25.
33. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 As 1/2008-172.
34. Unesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2012, sp. zn. 5 Tdo 159/2012.
35. Unesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2011, sp. zn. NS 6 Tdo 988/2011.
36. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. 11 Tdo 229/2004.
37. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2014, č. j. 5 As 126/2011-68.
38. Usnesení Ústavního soudu ze dne 7. března 2013, sp. zn. II. ÚS 4432/12.

Právní předpisy

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.
2. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., *o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 140/1961 Sb., *trestní zákon*, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 200/1990 Sb., *o přestupcích*, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 361/2000 Sb., *o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 273/2001 Sb., *o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 150/2002 Sb., *soudní řád správní*, ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 218/2003 Sb., *o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů.
9. Zákon č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, ve znění pozdějších předpisů.
10. Zákon č. 500/2004 Sb., *správní řád*, ve znění pozdějších předpisů.
11. Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů.
12. Zákon č. 418/2011 Sb., *o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim*, ve znění pozdějších předpisů.
13. Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů.
14. Zákon č. 134/2016 Sb., *o zadávání veřejných zakázek*, ve znění pozdějších předpisů.
15. Zákon č. 250/2016 Sb., *o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, ve znění pozdějších předpisů.
16. Zákon č. 251/2016 Sb., *o některých přestupcích*, ve znění pozdějších předpisů.

17. Zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Odborné články

1. VEDRAL, J. *K novému zákonu o přestupcích* [online]. 2017 [cit. 8. 10. 2019]. Dostupné z: [www.mvcr.cz › soubor › plna-zneni-2017-vedral-pdf](http://www.mvcr.cz/soubor/plna-zneni-2017-vedral-pdf).
2. MATES, P., ONDRAČKOVÁ, V. *Trestněprávní revue*, 2016 roč. 15 č. 11-12/2016. *Kodex správního práva trestního*. [Systém Beck-online]. 2016 [cit. 9. 10. 2019]. Dostupné v Systému Beck-online.
3. HRNČÁŘ, J. *Přepavní kontrola v MHD versus černý pasažér* [online]. 2005 [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prepravni-kontrola-v-mhd-versus-cerny-pasazer-32412.html>.

Návrhy zákonů

1. PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, VII. volební období. Sněmovní tisk 555/0. *Vládní návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=555>.
2. PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, VII. volební období. Sněmovní tisk 554/0. *Vládní návrh zákona o některých přestupcích* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=554>.
3. PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, V. volební období. Sněmovní tisk 410/0. *Vládní návrh na vydání zákona, trestní zákoník* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&t=410>.
4. PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, Poslanecká sněmovna, VIII. volební období. Sněmovní tisk 466/0. *Návrh poslanců Heleny Válkové, Marka Bendy, Jana Chvojky, Zdeňka Ondráčka, Marka Výborného, Tomáše Kohoutka a Dominika Feriho na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=466>.

Ostatní zdroje

1. *Přehled přestupků za rok 2018 – ministerstvo vnitra.*
Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prehled-prestupku-za-rok-2018.aspx>.
2. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2018.* Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2018.aspx>.